

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล

สารนิพนธ์
ของ
วิบูลศรี กิ่งแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
เมษายน 2552

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล

สารนิพนธ์
ของ
วิบูลศรี กิ่งแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

เมษายน 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล

บทคัดย่อ
ของ
วิบูลศรี กิ่งแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
เมษายน 2552

วิบูลศรี กิ่งแก้ว. (2552). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทยเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาดิกานนท์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัด
สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster
Random Sampling) แบบการวิจัยที่ใช้คือการวิจัยเชิงทดลองแบบ Randomize One – Group Pretest –
Posttest Design ระยะเวลาในการทดลอง 18 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
สถิติ t – test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายมีประสิทธิภาพ 85.03 / 82.17
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการ
เรียนรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE SELF – LEARNING PACKAGES ON
“LILIT TALENG PAI” FOR MATHAYOMSUKSA V STUDENTS,
OF ST. JOSEPH THIPHAWAN SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
WIBOONSRI KINGKAEW

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

April 2009

Wiboonsri Kingkaew. (2009). *The Development of Thai Language Self – learning Packages on “Lilit Talengpai” for Mathayomsuksa V students, St. Joseph Thiphawan School.* Master’s Project, M.Ed. (Secondary School). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Project Advisor: Assist. Prof. Kachornsri Jatikananda.

The purpose of this research was to develop the Thai language self - learning packages on “Lilit Talengpai” for mathayomsuksa V students, St. Joseph Thiphawan School.

The sample group consisted of forty mathayomsuksa V students, St. Joseph Thiphawan School, Samutprakan, in the second semester of the 2008 academic year. They were randomly selected by Cluster Random Sampling, and were taught through the Thai language self - learning packages on “Lilit Talengpai” for eighteen periods. The Randomized One – Group Pretest – Posttest Design was used in the study.

The instruments used in this research were Thai language self – learning packages on “Lilit Talengpai” and achievement tests for Thai language on “Lilit Talengpai”. The data were statistically analyzed through t – test for Dependent Sample.

The research findings are as follows :

1. The efficiency of the Thai language self - learning packages on “Lilit Talengpai” was 85.03 / 82.17

2. The student’s achievement through the Thai language self – learning packages on “Lilit Talengpai” was significantly increased after the experiment at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล ของ วิบูลศรี กิ่งแก้ว ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
มัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนศิริ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงอร พานทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษาของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ศึกษาค้นคว้าได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนะคีรี ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิน รุ่งเรืองธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำชี้แนะในการจัดทำสารนิพนธ์มาโดยตลอด ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาในการศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการมัธยมศึกษา

ขอขอบพระคุณเซอร์มารีโลด สกุลทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิทิวล และสมาคมครูและผู้บริหารโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิทิวลที่ให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างเต็มที่และเต็มกำลัง

ขอขอบพระคุณคุณครูกมลพร พานิชการบดี ครูผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยที่เสียสละเวลาในการตรวจทาน และให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือประกอบการวิจัย

ขอขอบคุณคุณคุณนิวัจน์ ศรีสวัสดิ์ และคุณครูสิริรัตน์ ศรีสวัสดิ์ผู้ให้คำปรึกษาด้านเทคนิคในการจัดทำเครื่องมือและข้อมูลทางสถิติเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณะคุณครูหมวดภาษาไทยและคุณครูโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิทิวลทุกท่านที่ให้โอกาสสนับสนุนในการศึกษาต่อ และคุณครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษา กลุ่มการสอนภาษาไทยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และคอยเป็นกำลังใจเสมอมาจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ตลอดระยะเวลาในการศึกษา ความดีและคุณค่าที่เกิดประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ขออุทิศส่วนกุศลให้กับคุณพ่อและคุณแม่ผู้ล่วงลับไปแล้วซึ่งเป็นผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิต

วิบูลศรี กิ่งแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากร	4
กลุ่มตัวอย่าง	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
สมมติฐานในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย	6
ความหมายของลิลิตตะเลงพ่าย	6
ประวัติความเป็นมาของเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย	7
สงครามยุทธหัตถี	9
เนื้อหาเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	21
ความหมายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	21
หลักการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	22
วัตถุประสงค์ในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	26
องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	26
ลักษณะของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดี	28
ขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนรู้	29
ประโยชน์ของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	32
งานวิจัยในประเทศ	32
งานวิจัยต่างประเทศ	33
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	34
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	34
ประเภทของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	37
กระบวนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	38
งานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	40
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	43
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
ความมุ่งหมายของการวิจัย	56
สมมติฐานในการวิจัย	56
ขอบเขตของการวิจัย	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
สรุปผลการวิจัย	59
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	69
ภาคผนวก ข ตัวอย่างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	78
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	108
ประวัติย่อผู้วิจัย	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	49
2 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80.	55
3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนกับคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของคนไทยอันเป็นวัฒนธรรมที่มีค่ายิ่งโดยเฉพาะวรรณคดีไทยจัดเป็นเครื่องสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาโดยตรง เป็นกระจกแสดงวิถีชีวิตของมนุษย์ที่สร้างสรรค์วรรณคดีขึ้น นอกจากนี้วรรณคดียังแสดงถึงประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตความคิดความเชื่อในแง่มุมต่างๆ ที่แตกต่างหรือเหมือนกัน ความดีงามความถูกต้องตามจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่หาได้ไม่ยากจากวรรณคดีซึ่งเป็นเสมือนภาพจำลองชีวิตบางแง่มุมของมนุษย์ การที่จะอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อย่างปกติสุขนั้นจะมีอะไรดีกว่าความสำนึกในความถูกต้องดีงาม (กุสุมา รักษมณี. 2547: 15) ฉะนั้นการศึกษาวรรณคดีให้แตกฉานจะทำให้ผู้ศึกษาได้รับประโยชน์และสืบทอดความเป็นไทยได้อย่างสมบูรณ์ภาคภูมิใจ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่า เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้รายปี เพื่อสถานศึกษาจะได้นำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป นอกจากนี้ยังได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเรื่องวรรณคดีสำหรับจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดรายชื่อวรรณคดีที่ให้เรียนแต่ละช่วงชั้น ซึ่งวรรณคดีที่กำหนดให้เรียนและเลือกเรียนนั้นเลือกสรรมาจากวรรณคดีต่างสมัยซึ่งล้วนเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียนตามช่วงชั้น ทั้งยังเป็นวรรณคดีที่ใช้รูปแบบ กลวิธีการเขียน และถ้อยคำสำนวนภาษาอย่างดี มีความไพเราะ เหมาะ งาม ทั้งเสียงคำและความหมาย ช่วยให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความซาบซึ้งประทับใจ และภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสั่งสมสืบสานและพัฒนาต่อเนื่องกันจากอดีตมาจนปัจจุบัน ส่งผลให้เห็นคุณค่านำไปใช้ประโยชน์ในการพูด การเขียน การศึกษา ค้นคว้า ประารถจะอนุรักษ์ไว้ และใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างผลงานใหม่ต่อไปได้ (กรมวิชาการ. 2546: 326 - 327)

ด้วยเหตุดังกล่าววรรณคดีไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนในปัจจุบันที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมประจำชาติไทย ทั้งทางด้านสภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาไทย การเมืองและการปกครอง อีกทั้งยังเป็นสิ่งแสดงให้เห็นความเจริญของสังคมนั้นๆ นอกจากนี้วรรณคดียังมีประโยชน์อีกหลายประการ เช่นประโยชน์ด้านภาษาทำให้เรารู้ว่าภาษาของเรามีพัฒนาการทางภาษาซึ่ง เนื่องจากวรรณคดีเกิดจากการใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ประณีต สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ไพเราะเมื่อเข้าใจภาษาไทยวรรณคดีแล้ว อาจนำถ้อยคำสำนวนเหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในงานประพันธ์อื่นๆ ได้

หลักสูตรให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนวรรณคดีดังที่กล่าวมาแล้วแต่สภาพการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบันยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวรรณคดีไทย ไม่สนใจในการเรียน อ่านและศึกษาวรรณคดีไม่แตกฉานส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจมีสาเหตุหลายอย่าง แต่สาเหตุที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมากคือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน ครูมักใช้สื่อการสอนไม่หลากหลายใช้วิธีการสอนเดียวกันหมดทั้งชั้นเรียน เมื่อนักเรียนเรียนโดยขาดสิ่งจูงใจในการเรียน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ดังนั้นในการเรียนวิชาภาษาไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเพื่อจะให้ผลการเรียนรู้นักเรียนตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (สุจริต เพียรชอบ. 2536: 11–12)

วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่สร้างสรรค์สะสมกันมาช้านาน จนถือเป็นสิ่งสำคัญประจำชาติที่จะต้องเรียนสืบเนื่องกันต่อไป (คณาจารย์สมานมิตร. 2547: 68) เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ครูควรตระหนักถึงภารกิจและพันธกิจของวรรณคดีเพื่อให้นักเรียนจะศึกษาวรรณคดีอย่าง ใฝ่รู้และไม่เบื่อหน่าย กรมวิชาการได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนซึ่งนับได้ว่าเป็นงานที่มีคุณค่ายิ่งของครูภาษาไทย เนื่องจากช่วยให้นักเรียนได้พบว่า วรรณคดีหรือวรรณกรรมที่เรียนนั้นมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์อย่างไร มีคุณค่าต่อตนเองและต่อสังคมอย่างไร เมื่อเห็นคุณค่าแล้ว นักเรียนย่อมเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีความหมาย สนุก และเกิดประโยชน์สูงสุดได้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ครูอาจดำเนินการให้นักเรียนเห็นคุณค่า ได้สารประโยชน์คือฝึกฝนการอ่านให้เข้าใจเพราะการอ่านเข้าใจนับเป็นขั้นตอนแรกในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม การอ่านให้ได้เสียงเสนาะจะทำให้เกิดความซาบซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ล้วนแต่มีเสียงเสนาะของบทประพันธ์ อีกประการหนึ่ง การสอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ จะทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะและพิจารณาเรื่องที่อ่านได้ทั้งรูปแบบ เนื้อหากลวิธีในการประพันธ์และการใช้ภาษา การฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ กล้าแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเมื่อสามารถวิเคราะห์วิจารณ์รายละเอียดต่างๆ ได้จะสามารถแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประสานสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผล การจัดกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก หากครูผู้สอนรู้จักเลือกกิจกรรมต่างๆ ใช้ประกอบการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเหมาะสมจะทำให้การเรียนการสอนสนุกและน่าสนใจยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ. 2546: 334-337)

การจัดการเรียนการสอนเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนอยากเรียน ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนใช้วิธีที่ดี และเหมาะสม ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นสื่อการสอน ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่สอนเท่านั้น เหมาะกับการเรียนการสอนวรรณคดี และถือว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนแต่ละชุดเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคน อีกทั้งชุดการเรียนด้วยตนเองจัดว่า เป็นสื่อประสม (Multi-media) ที่จัดไว้เป็นชุดๆ ในการสร้างจะใช้วิธีระบบเป็นหลัก สะดวกต่อการ

นำไปใช้ จึงทำให้มั่นใจได้ว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2530: 17)

จากความสำคัญดังกล่าวการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในสาระวรรณคดี และวรรณกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นต้องพัฒนาสื่อการสอนให้เหมาะสม และจัดกิจกรรมเสริมช่วยให้การเรียนการสอนวรรณคดีได้ผลมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในการเรียนวรรณคดีของนักเรียนและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ที่สำคัญผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดี และการสอนวรรณคดีพยายามทำหน้าที่ปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้กับผู้เรียนได้ซึมซาบในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติผู้สอนควรมีความรู้ รอบรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตลอดจนเลือกใช้วิธีการสอนที่ดีและเหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการปรับปรุงวิธีการสอนวรรณคดีไทย เรื่องอื่นๆ ต่อไป
2. ได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนและผู้สนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองและยกระดับความสามารถในการศึกษาเพิ่มเติมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชาอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัส สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียน 146 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียน เซนต์โยเซฟพิพัส สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น

การเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

2. ตัวแปรตาม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองจะเป็นการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 18 คาบ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 60 นาที

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ตอนที่กำหนดให้เรียนในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานวรรณคดีวิจิตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตรงตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย หมายถึง นวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองมีรูปแบบของการให้ความรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษา ซึ่งภายในชุดการเรียนรู้แต่ละชุดประกอบด้วย

1.1 คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 บัตรคำสั่ง

1.3 บัตรเนื้อหา

1.4 บัตรกิจกรรม พร้อมเฉลยกิจกรรม

1.5 บัตรแบบฝึกหัด พร้อมเฉลยแบบฝึกหัด

1.6 บัตรแบบทดสอบ พร้อมเฉลยแบบทดสอบ

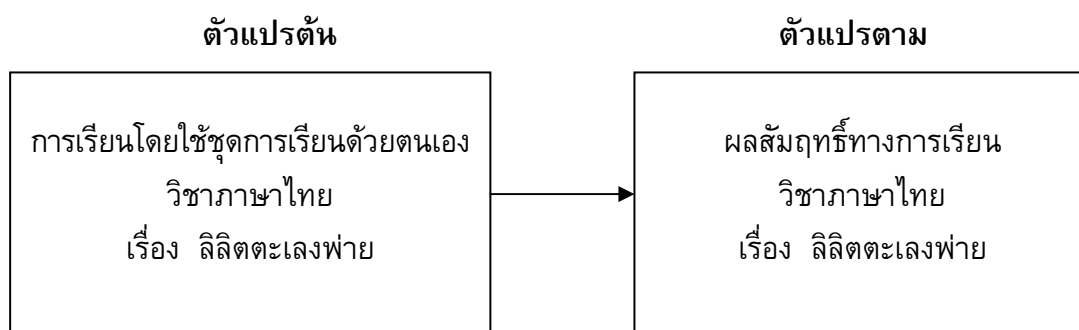
2. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า และสร้างขึ้นไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ต่ำกว่า 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของ นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ต่ำกว่า 80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งวัดได้จาก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการทดลองหาคุณภาพแล้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิขิตตะเลงพ่าย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
 - 1.1 ความหมายของลิลิตตะเลงพ่าย
 - 1.2 ประวัติความเป็นมาของเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
 - 1.3 สงครามยุทธหัตถี
 - 1.4 เนื้อหาเรื่องลิลิตตะเลง (ตอนที่เรียนในหนังสือเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5)
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.2 หลักการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.3 วัตถุประสงค์ในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.5 ลักษณะของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดี
 - 2.6 ขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนรู้
 - 2.7 ประโยชน์ของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2.8 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเอกสาร
 - 3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.2 ประเภทของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.3 หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.4 กระบวนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

1.1 ความหมายของ ลิลิตตะเลงพ่าย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายของคำว่า ตะเลง หมายถึง มอญ พ่ายหมายถึง แพ้ ตะเลงพ่ายจึงแปลว่า มอญแพ้ (ซึ่งหมายถึงพม่าแพ้ ทั้งนี้เพราะในสมัยสมเด็จพระนเรศวร มอญตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า)

ลิลิตตะเลงพ่าย หมายถึง บทประพันธ์ที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยและโคลง สลับกัน เรียกว่าลิลิต ลิลิตตะเลงพ่ายจึงมีความหมายว่าบทประพันธ์ที่บรรยายถึงเหตุการณ์ที่มอญพ่ายแพ้แก่ศัตรู (ซึ่งในเรื่องหมายถึง สมเด็จพระนเรศวรมหาราช) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นเนื้อหาย่อยๆ ทั้งหมด 8 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 บทวิเคราะห์วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 2 บทนำเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำประพันธ์ในเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 4 เนื้อหา

ตอนที่ 1 เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

ตอนที่ 2 พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทานโอวาท

ตอนที่ 3 พระมหาอุปราชรำพันถึงนาง

ชุดที่ 5 เนื้อหา

ตอนที่ 4 ลางร้ายของพระมหาอุปราช

ตอนที่ 5 พระมหาอุปราชรำพันถึงพระบิดา

ตอนที่ 6 พระสุบินและพระนิมิตของสมเด็จพระนเรศวร

ชุดที่ 6 เนื้อหา

ตอนที่ 7 ช้างทรงสมเด็จพระนเรศวรและพระเอกาทศรถฝ่าเข้าไปในกองทัพ

ข้าศึก

ตอนที่ 8 ยุทธหัตถีและชัยชนะของไทย

ตอนที่ 9 สมเด็จพระวันรัตสวดดีสมเด็จพระนเรศวร

ชุดที่ 7 การพินิจวรรณคดี

ชุดที่ 8 ความรู้เสริม

1.2 ประวัติความเป็นมาของวรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายกล่าวถึงเรื่องตามพระราชพงศาวดารฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ซึ่งเป็นพระราชพงศาวดารอยุธยาที่นำมาชำระเรียบเรียงให้ได้เนื้อหาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและเป็นฉบับที่ถือเป็นหลักกันมา ดังปรากฏในรายตอนต้นเรื่อง ว่า

จักดำเนินในเบื้อง เรื่องราชพงศาวดาร บรรหารเหตุแผ่นดิน ฐพระยศเจ้าหล้า

เพ็ญศรี จันทรังษ (2548: 176) ได้อ้างถึง ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ที่กล่าวไว้ในหนังสือวิเคราะห์วรรณคดีว่า ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นวรรณคดีที่สนใจพรรณนาเหตุการณ์ที่คนอ่านหนังสือนั้นรู้เรื่องดีอยู่แล้วเพราะมีอยู่ในพงศาวดารผู้รจนาดำเนินตามพงศาวดารอันเป็นที่รับรองในสมัยของท่านมิได้เปลี่ยนแปลงเหตุการณ์อันใดไม่ได้ตั้งข้อวิจิตรในฐานะนักประวัติศาสตร์ลิลิตเรื่องนี้ถ้าจะเปรียบก็เหมือนว่า กวีได้ยืมเรื่องราวเรื่องหนึ่ง ได้ยืมแล้วก็วาดภาพในมโนของ ท่าน เป็นภาพที่น่าพิศวง

กวีแต่งลิลิตตะเลงพ่ายขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวร ดังความในรายต้นเรื่องว่า

เฉลิมพระเกียรติผ่านฟ้า เจ้าจักรพรรดิแผ่นดินสยาม สมญานามนฤเบศ นเรศวรนรินทร์
และในโคลงสี่สุภาพท้ายเรื่อง ตรงบาทที่ว่า

จบกลอนกลาพากย์อ้าง	อภิปราย
เถลิงเกียรติราชบรรยาย	ยศให้

1.2.1 ลิลิตตะเลงพ่ายในฐานะวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชขณะดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรสทรงพระนิพนธ์เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายโดยมีพระองค์เจ้าภักถิยาขัตติยกุมารพระนัดดาของพระองค์ทรงช่วยนิพนธ์บ้างเล็กน้อยดังปรากฏหลักฐานในโคลงสี่สุภาพท้ายเรื่อง ในรัชกาลที่ 3 มีการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหรือวัดโพธิ์ และในปี พ.ศ. 2391 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้มีการจารึกสรรพวิชาความรู้รวมทั้งวรรณคดีบางเรื่องไว้บนแผ่นหินอ่อน แล้วนำไปประดับไว้ในวัดแห่งนี้เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เล่าเรียนหรือค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ เหล่านั้นได้โดยสะดวก เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายก็เป็นเรื่องหนึ่งที่โปรดเกล้าฯ ให้กวีทรงพระนิพนธ์ขึ้นในครั้งนั้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยาที่ทรงกระทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราช้างปรากฏในเนื้อความตอนต้นเรื่องว่า เฉลิมพระเกียรติผ่านฟ้า เจ้าจักรพรรดิแผ่นดินสยามสมญานามนฤเบศนเรศวรนรินทร์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 49)

1.2.2 ลิลิตตะเลงพ่ายในฐานะวรรณคดีประวัติศาสตร์

เนื้อหาการทำสงครามในเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายเป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึกไว้ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ว่า ในปี พ.ศ. 2133 เมื่อพระเจ้ากรุงหงสาวดี นันทบุเรงทรงทราบว่สมเด็จพระมหาธรรมราชาเสด็จสวรรคต กรุงศรีอยุธยาอาจมีเหตุการณ์วุ่นวายแย่งชิงบัลลังก์กัน จึงฉวยโอกาสส่งให้พระมหาอุปราชาคือเป็นโอรสยกทัพบุกรุกไทย พระมหาอุปราชาคืบคลานมาทางด่านเจดีย์สามองค์และเข้าตีเมืองกาญจนบุรี ขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรเป็นพระมหากษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยา โดยมีสมเด็จพระเอกาทศรถผู้เป็นอนุชาทรงดำรงตำแหน่งมหาอุปราช เวลานั้นทรงเตรียมทัพจะไปรบเขมร แต่เมื่อทรงทราบข่าวศึกพม่าก็จัดเตรียมทัพรับศึกนอกพระนคร กองทัพของทั้งสองฝ่ายปะทะกันที่ตำบลตระพังตรุ จังหวัดสุพรรณบุรี ช้างทรงของสมเด็จพระนเรศวร และของสมเด็จพระเอกาทศรถกำลังตกมัน เมื่อได้ยินเสียงกลองศึกจึงวิ่งเตลิดเข้าไปกลางทัพพม่า ทำให้ทั้งสองพระองค์ตกอยู่ในวงล้อมของศัตรูโดยมีเพียงความูข้างและกลองข้างโดยเสด็จเท่านั้น สมเด็จพระนเรศวรทรงสังเกตเห็นพระมหาอุปราชประทับอยู่ใต้ต้นข่อยจึงเสด็จเข้าไปเชิญพระมหาอุปราชให้ออกมาทำยุทธหัตถีด้วยกัน พระมหาอุปราชามัดหนทางเลี้ยจะต้องจำใจออกรบด้วยจนขาดคอช้าง เมื่อเสด็จคืนอยุธยาแล้ว สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงปรึกษาโทษแม่ทัพนายกองทั้งหลายที่ตามเสด็จไม่ทัน แต่สมเด็จพระวันรัตได้กราบทูลขอพระราชทานโทษแม่ทัพนายกองทั้งหลายที่ตามเสด็จไม่ทัน แต่สมเด็จพระวันรัตได้กราบทูลขอพระราชทานโทษแทนนายทหารเหล่านั้นไว้ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 49)

1.2.3 คุณค่าของเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

วรรณคดีเรื่องนี้มีคุณค่าทั้งด้านวรรณคดีศิลป์และด้านสังคม

1.2.3.1 ด้านวรรณศิลป์ เป็นแบบอย่างการแต่งวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติที่ดีเด่นทั้งเนื้อหา สำนวนโวหาร และกลวิธีการแต่ง กวีปรุงแต่งเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมโดยนำข้อเท็จจริง จากประวัติศาสตร์มาผสมผสานกับเนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นจากจินตนาการอย่างกลมกลืนมีการดำเนินเรื่องที่สะท้อนอารมณ์และเข้าใจผู้อ่าน และมีการเลือกสรรถ้อยคำใช้อย่างประณีต ทำให้สื่อความได้ชัดเจนและมีความไพเราะ เหตุการณ์ตอนทำศึกสงครามใช้คำที่แสดงความอึกเขมและต่อสู้กันอย่างห้าวหาญ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตื่นเต้นและเข้าใจส่วนเหตุการณ์ยามทุกข์โศกก็ใช้คำที่สื่ออารมณ์เศร้าได้อย่างลึกซึ้ง เหตุการณ์ตอนกวีชมความงามของธรรมชาติก็สามารถสร้างความรื่นรมย์ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้วรรณคดีเรื่องนี้มีรสอันหลากหลาย ชวนอ่าน

1.2.3.2 ด้านสังคม แม้เรื่องนี้จะเพียงวรรณคดีเรื่องหนึ่ง แต่ก็มีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เนื้อหาตอนใดที่นำมาจากพระราชพงศาวดารก็จะพยายามรักษาข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ไม่ให้คลาดเคลื่อนไปจากเดิม เส้นทางเดินทัพก็ดี จำนวนไพร่พลในกองทัพก็ดี ชื่อแม่ทัพและชื่อช้างในกองทัพก็ดี หรือเหตุการณ์สำคัญๆ ในเรื่องก็ล้วนตรงตามเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น

1.3 สงครามยุทธหัตถี

สงครามยุทธหัตถีคือการรบบนหลังช้างแบบตัวต่อตัวระหว่างวีรกษัตริย์ กวีพรรณนาสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรกับพระมหาอุปราชาโดยใช้โคลงสี่สุภาพในการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

สองโจมสองจู่จ้วง	บ่าฐ
สองขัตติยสองขอชู	เชิดดำ
กระลึงกระลอกดู	ไวว่อง นักรหา
ความญับคชแข่งคำ	เขนเขี้ยวในสนาม
ขุนเสียมสามารถด้าน	ขุนตะเลง
ขุนต่อขุนไปเยง	หย่อนหัว
योหัตถ์เกิดลบองเลบง	อังกุส ไกวแอ
งามเร่งงามโทท้าว	ท่านสู้ศึกสาร

ในโคลงข้างต้นนี้ คำว่าโจม จู่ และจ้วง ให้ความหมายว่ากระทำด้วยกำลังแรง เมื่อขยายคำว่า บ่าฐ จึงสื่อความหมายว่าสู้กันอย่างเต็มกำลัง คำว่าโจม คือโถมเข้าใส่อย่างเต็มกำลัง คำว่าจู่ มีความหมายว่ากรากเข้าใส่โดยไม่รีรอ คำว่าจ้วง มีความหมายว่าทำจนสุดแขนด้วยกำลังแรง ทั้ง 3 คำจึงมีความหมายสอดคล้องกันเป็นอย่างดี ส่วนคำว่ากระลึงกระลอก ให้ความหมายว่าขยับพระแสงของอาวุธกลับไปกลับมา จึงให้ภาพการกวัดแกว่งอาวุธอย่างคล่องแคล่วของกษัตริย์ทั้งสองได้อย่างแจ่มชัด คำต่างๆ ข้างต้นล้วนเป็นคำจินตภาพที่สื่อถึงยุทธการที่เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและแรงของ

ทั้งสมเด็จพระนเรศวรและพระมหาอุปราช กวีบรรยายว่าสมเด็จพระนเรศวรทรงสามารถด้านการรุกของพระมหาอุปราชไว้ได้ ขณะที่รบกันตัวต่อตัวนั้นไม่มีฝ่ายใด เียง คือเกรงกลัวหรืออ้อมฝีมือก่อกันเลย ลักษณะการไกวกวัดของพระแสงของ้าวขณะสู้รบของแต่ละพระองค์จึงมีความงดงามอย่างยิ่ง การใช้คำว่าขุน กับกษัตริย์ทั้งสองเป็นคำที่สื่อความว่าทั้งสองมีสถานภาพที่ทัดเทียมกันและการใช้คำว่าขุนต่อขุน ให้ความหมายว่าเป็นการรบกันตัวต่อตัว

เบื่อนั้นนฤนาถผู้	สยามินทร์
เปี่ยงพระมาลาผิน	ห่อนพ้อง
ศัสตราวุธอรินทร์	ฤาฎก องค์เอย
เพราะพระหัตถ์หากป้อง	ปิดด้วยขอทรง
บัดมงคลพาห้ให้	ทวารดี
แว้งเหวี่ยงเปี่ยงเศียรสะบัด	ตกได้
อูกคลุกพลุกเงยงัด	คอคช เคิกแฮ
เบนพายหงายแขนให้	ท้วงท้อที่ถอย

นอกจากจะรุกรบกันอย่างว่องไวแล้ว ยังให้ภาพการหลบคมอาวุธได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย ดังที่บรรยายว่า สมเด็จพระนเรศวรทรงสามารถหลบคมอาวุธของพระมหาอุปราชได้อย่างคล่องแคล่ว ทรงสามารถ เปี่ยง หลบได้ และใช้ขอทรงปิดอาวุธของพระมหาอุปราชไม่ให้ถูกเป้าหมายได้สำเร็จ มีการใช้คำที่มาสันนิษฐานเนื้อความดังกล่าวนี้ว่าข้างทรงของสมเด็จพระนเรศวรสามารถ แว้ง คืออาการที่เอี้ยวหัวหรืออวัยวะบางส่วนโดยเร็วให้พ้นจากการถูกทำร้ายได้ และยังสามารถ เปี่ยง หัวหลบและสะบัด ข้างอีกฝ่ายหนึ่งให้หลุดออกจากตัวได้ มีการใช้คำที่สื่อความหมายของการรบกันในเชิงประชิดติดพัน เช่น การต่อสู้ระหว่างข้างทรงของทั้งสองฝ่ายโดยบรรยายว่า อูกคลุกพลุกเงยงัด คำว่าอูกคลุก ให้ภาพข้าง 2 เชือกที่รบติดพันกันโดยใช้ง้างรัดกันอยู่ไปมาอย่างไม่มีข้างเชือกใดยอมแพ้ และมีการใช้คำที่สื่อความว่าเหตุการณ์บางเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน หรือฉับพลันทันที เช่น สมเด็จพระนเรศวรสามารถเปี่ยงพระเศียรหลบคมอาวุธของพระมหาอุปราชได้อย่างเฉียดฉิว และข้างทรงของสมเด็จพระนเรศวรที่เปี่ยงหัวออกจากหัวข้างของพระมหาอุปราชได้ จนกระทั่งมีโอกาสได้ล่างและสามารถจัดหัวข้างอีกฝ่ายให้หงายแขนและจำต้องถอยออกไปได้สำเร็จ

งามสองสุริยราชล้ำ	เลอพิศ นาฟอ
ฟ้างพัชรินทรไพจิตร	ศึกสร้าง
ถารามเริ่มรณฤทธิ์	รบราพณ์ แลฤา
ทุกเทศทุกทิศอ้าง	อื่นไท้ไปเทียม

ในโคลงบทนี้กวีใช้ภาพพจน์แบบอุปมาเพื่อชี้ให้เห็นความยิ่งใหญ่ของขุนศึกทั้งสองฝ่ายกวีเปรียบเทียบยุทธหัตถีครั้งนี้กับการทำสงครามระหว่างพระอินทร์ผู้เป็นเทพที่ยิ่งใหญ่แห่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์กับไพจิตราสูรผู้เป็นเจ้าของอสุรพิภพ หรือเปรียบเทียบการทำศึกสงครามระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์กวีกล่าวชมว่าศึกยุทธหัตถีครั้งนี้ยิ่งใหญ่กว่าสงครามยุทธครั้งนี้อย่างยิ่งใหญ่มากกว่าสงครามยุทธหัตถีครั้งใดๆ

ลีลาการพรรณนาภาพการทำศึกยุทธหัตถีครั้งนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวดเร็วและฉับไว แต่เมื่อถึงโคลงบทที่พรรณนาภาพการสิ้นพระชนม์ของพระมหาอุปราชาก็กลับพรรณนาภาพการเคลื่อนไหวซ้ำตามลำดับขั้นตอนแบบค่อยเป็นค่อยไป ลีลาที่ตัดกันนี้ทำให้ภาพการสิ้นพระชนม์ของพระมหาอุปราชามีความน่าสนใจและมีความสง่างามแสดงให้เห็นว่ากวีให้เกียรติแก่กษัตริย์ฝ่ายศัตรูของชาติไทยเช่นกัน คลาดเคลื่อนไปจากเดิม เส้นทางเดิมทัพที่ดี จำนวนไพร่พลในกองทัพที่ดี ชื่อแม่ทัพและชื่อช้างในกองทัพที่ดี หรือเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ในเรื่องก็ดัดแปลงตรงตามเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น

จากการศึกษาพบว่าวรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายทรงคุณค่า ทั้งด้านวรรณศิลป์และในด้านเนื้อหาผู้อ่านจะได้รับรสจากเรื่องราว เห็นภาพเหตุการณ์ชัดเจนจุดเด่นของวรรณคดีคือการหยิบยกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา มาสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนที่ยังคงหวาดกลัวจากการเสียกรุงศรีอยุธยาด้วยการกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงกล้าหาญเพื่อปลอบขวัญให้ผู้อ่านมีใจอีกheim

1.4 เนื้อหาเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย (ตอนที่เรียนในหนังสือเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5)

ลิลิตตะเลงพ่าย (เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี)

๑(๖)^๑ ๔/๖ ฝ่ายพระนครรามัญ ขันฑ์เขตด้าวอัสตง หงสาวดีบุเรศ รั้วรู้เหตุบริหัง แห่งเอิก
อิงกิดาการ ฝ่ายพลสุทธารอกทิต ว่าอติศวรกษัตรา มหาธรรมราชนรินทร์ เจ้าปถพินทรผ่านทวีป
ดับชนมชีพพิราลัย เอารสไท่ญเบศ นเรศวรเสวยศวรรยา แจ้งกิจจาตระหนัก จึงพระปิ่นปักราชตรี
บุรีรัตนหงสา ธกัปัญญาพิภาษ ด้วยมวลงมาตยากร ว่านครรามินทร์ ผลัดแผ่นดินเปลี่ยนราช เยียววิวาท
ชิงฉัตร เพื่อกษัตริย์สองสู้ บร้างรู้เหตุผล ควรยาตรพลไปเยือน เตือนประยุทธ์เอาเปรียบ แม้นไปเรียบ
เป็นที่ โจมจู่ย่ำภพ เสน่สนนิกชอบ ระบอบเบื่องบรรหาร ธกัเอื้อนสารเสาวพจน์ แต่เอารสยศยศ
องค์อิศเรศอุปราช ให้อยกยาดราทัพ กับนครเชียงใหม่ เป็นพยุหใหญ่ห้าแสน ไปเหยียบแดนปราจีน
บุทรท้านยินถ้อยถ้อย ข้อยผู้ข้าบาทหงส์ ไหรครคงทำนาย ทายพระเคราะห์ถึงฆาต ฟังสารราชเอารส
ธกัชะตบัญชา เจ้าอยุธยาธิบดี ล้วนนงยุทธเชื้อวชาญ หาญหักศีกบมียอ ต่อสู้ศีกบมีหยอน ไปพัก
วอนว่าใช้ให้รหวงรห้าม แม้นเจ้าคร้ามเคราะห์กาจ จงอย่ายาดรยุทธนา เอาพัสดราสตรี้ สวมอินทรีย์
สร้างเคราะห์ ธตรัสยะเยี่ยงขลาด องค์อุปราชยินสาร แสนอัประมาณมาตย์มวลง นวลพระพักตร์
ผ่องเผือด เลือดสดหมดคล้ำ ข้ามกลหมองมัว กลัวพระอาชญาขอบ นอบประณตบหมูล ทูลลาให้
ลีลาศ ธกัประกาศเกณฑ์พล บอกยุบลบมีหิง ถึงเชียงใหม่ตระบัด เร่งแจ้งจัดจตุรงค์ ลงมาสู่หงสา แล้ว
ให้หาเมืองออก บอกทุกแดนทุกด้าว บอกทุกท้าวทุกเทศ ท้าวทุกเขตทุกขอบ รอบสี่มามณฑล ทราบ
นุสนธิ์ทุกแห่ง ต่างตกแต่งแสะสาร แสนยาหาญมหิมา คลาบรรลู่เวียงราช แลสระพราศสระพรั่ง
คังคับนับเหลือตรา ต่างภาษาต่างประเทศ พิเศษสรรพแต่งตน ข้าศึกยลแสงฤทธิ์ บพิตรรทียบทัพหลวง
โดยกระทรวงพยุบาตร จักยาดราดรู้เข้า เสด็จเข้านิเวศให้ เกรียมอูระราชไหม้ หม่นเศร้าศรีสลายอยู่นา

^๑เลขนอกวงเล็บเป็นเลขประจำบทประพันธ์เฉพาะหนังสือเรียนนี้เท่านั้น ส่วนเลขในวงเล็บเป็น เลขประจำบทประพันธ์ฉบับสมบูรณ์

๒/๗	โคลง๒	พระผาดผายสู่ห้อง หนุ่มหน้าพระสนม	หาอนุชนวณ้อง
๓/๘		ปวงประนมนบเกล้า อยู่ถ้ำทูลสนอง	งามเสียมเพี้ยมเฝ้า
๔/๙		กรตระกองกอดแก้ว คลาดเกล้าคลาสมร	เรียมจักรังรสแคล้ว
๕/๑๐		จำใจจรจากสร้อย ห่อนซำคั่นสม แม่แล	อยู่แม่อย่าละห้อย

ฯลฯ

(พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทานโอวาท)

๖/๒๕	โคลง๓	ภูบาลอื่นอำนาจ จงอยู่รยอย่าพัน	อวยพระพรเลิศล้ำ แห่งเงื้อมมือเทอญ พ่อนา
๗/๒๖	โคลง๔	จงเจริญชเยศด้วย ชาวอยู่รยอย่าพะ	เดชะ พ่อได้
		จงแพ้พินาศพระ ชนะแต่สองท่านไท้	วิริยภาพ พ่อนา ธิดาเจ้าจอมสยาม
๘/๒๗		สงครามความเคียดชิง จงพ่อย่ายินยล	แสนกล แต่ตื่น
		อย่าลองคะนองตน การศึกเล็กเล่ห์พิน	ตามชอบ ทำนา ล่อเลี้ยวหลอกหลอน
๙/๒๘		จงแจ้งแห่งเหตุเบื่อง เป็นประโยชน์ยุทธการ	โบราณ กล่าวไว้
		เอาใจทหารหาญ อย่าระคนปนไกล้	เริ่งรีน อยู่หนา เกลือกกลั้วลาดเขลา
๑๐/๒๙		หนึ่งรู้พยุหเค็กไสร้ เจนจิตวิทยาการ	สบสถาน กาจเกล้า
		รู้เชิงพิชัยชาญ อาจจักรอนรณแผ้ว	ซุมค่าย ควรนา แผกแพ้วพั้งหนี
๑๐/๒๙		หนึ่งรู้บำเหน็จให้ อันสมรรถมือผจญ	ขุนพล จิตเสียน
		อย่าหย่อนวิริยะยล แปดประการกลเทียร	อย่างเกียจ ถ่องแท้ทางแถลง

๑๑/๓๐	จงจำคำพ่อไซ้	สั่งสอน
	จงประสิทธิ์สมพร	พ่อให้
	จงเรื่องพระฤทธิ์รอน	อริราช
	จงพ่อลูกลาได้	เผด็จตัวแดนสยาม
	ฯลฯ	

(พระมหาอุปราชารำพันถึงนาง)

๑๓(๗๙)	โคลง๔ มาเดียวเปลี่ยวอกอ้า	อายุสุ
	สถิตอยู่เอื้องคู้	ละห้อย
	พิศโพ้นพฤษภ	บานเบิก ใจนา
	พลางคะนึ่งนุชน้อย	แห่งน้อยนวลสงวน
	ฯลฯ	

๑๔(๘๖)	สลัดไฉไลสลัดน้อง	แขนงนอน ไพโรฤา
	เพราะเพื่อมาราญรอน	เศกใสรั
	สละสละสมร	เสมอชื่อ ไม่นา
	นี้กระกำนามไม้	แมนแมนทรงเรียง
	ฯลฯ	

๑๕(๘๘)	สายหยุดหยุดกลืนฟุ้ง	ยามสาย
	สายบ่หยุดเสนห์หาย	ห่างเศร้า
	ก็คืนกวันวาย	วางเทวษ ราแม่
	ถวิลทุกขบคำเช้า	หยุดได้จันใด
	ฯลฯ	

(กลางรำของพระมหาอุปราช)

๑๖(๑๔๐)	พระฝืนทุกข์เทวษกล้า	แก่ครวญ
	ขับคชบทจรจวน	จักเพล
	บรรลุนมทวน	เถื่อนที่ นันนา
	เหตุอนาถหนักเอ	อาจให้ชนเห็น
๑๗(๑๔๑)	เกิดเป็นหมอมืดห้อง	เวหา หนเฮย
	ลมชื่อเวรัมภา	พัดคลุ้ม
	หวนหอบหักจัตรา	คชชาติ ลงแฮ
	แลธูลีกัดกลุ้ม	เกลื่อนเพี้ยงจักรผัน

๑๘(๑๔๒)	พระพลันเห็นเหตุไซรั ถนัดตั้งภูผาหลวง กระหม่ากระหม่นทรวง หนักหฤทัยทำนรื่อง	เสียวดวง แดเลย ตกต้อง สิ้นชีวิต พักตร์นา เรียกให้ไทรทวาย
๑๙(๑๔๓)	ทั้งหลายล้วนจบแจ้ง เห็นตระหนักแนใน จักทูลบ่ทูลไท เสนอแต่ดีกลบร้า	เจนไสย ศาสตร์แฮ เหตุห้าว เกรงโทษ ทำนนา เกลื่อนร้ายกลายดี
๒๐(๑๔๔)	เหตุนี้ผิวเข้าชั่ว เกิดเมื่อยามเย็นดี อย่าชุ่นอย่าล้าเคียด พระจักถูกลาได้	จุกเข็ญ ดอกไ้ ใจเจ็บ พระเอย เผด็จเสี้ยนศึกสยาม

ฯลฯ

(พระมหาอุปการาหาราพึงถึงพระบิดา)

๒๑(๑๕๐)	สระเก็นสรทกแท้ ฤาไคร่คลายใจจิ้นต์ คำนึ่งนฤบดีนทร์ พระเร้งลานละห้อย	ไททวิล อยู่เฮย จิตสร้อย บิตุเรศ พระแฮ เทวษให้โหยหา
๒๒(๑๕๑)	อ้าจอมจักรพรรดิผู้ แม่พระเสี้ยเอารส จักเจ็บอุระระทด ถนัดตั้งพาหาเหียน	เพ็ญยศ แก้เสี้ยน ทุกข์ใหญ่ หลวงนา หันกลิ้งไกลองค์
๒๓(๑๕๒)	ณรงคั่นเรศวรตัว ไครจักอาจอกรอน เสียดายแผ่นดินมอญ เหตุบ่มีมือผู้	ดัสกร รบสู้ พลันมอด ม้วยแฮ อื่นด้านทานเข็ญ
๒๔(๑๕๓)	เอ็นดูภูเรศเจ้า เปลี่ยวอุระราชัน- พระชนม์ชราครัน เกรงบพิตรจักแพ้	จอมถวัลย์ ทดแท้ ครองภพ พระเอย เพลิงพล้าศึกสยาม
๒๕(๑๕๔)	สงครามครานี้หนัก เรียมเร่งแหงหนาวเหน็บ ลูกตายฤไครเก็บ ผีจักเท่งที่โพล้	ใจเจ็บ ใจนา อกโ้ ผีฝาก พระเอย ที่เพลไครเผา

๒๖(๑๕๕)	พระเนนัคเรศอ้า ฤาปมีไครคง จักริจักเริ่มรงค์ พระจักขุนจักซ้อน	เอองค์ คู่ร้อน ฤาลุ แล้วแฮ จักแก่นคับทรวง
๒๗(๑๕๖)	พระคุณดวงเพียบพิน เต็มตรลอดแหล่บน พระเกิดพระก่อชนม์ เกรงบ่ทันลูกได้	ภูวดล บ่อนได้ ซุบซัพ มานา กลับเต้าตอบสนอง

ฯลฯ

(พระสุบินและพระนิมิตของสมเด็จพระนเรศวร)

๒๘(๒๐๑)	เทวัญแสดงเหตุให้ เห็นกระแสนาคร ไหลลวนาตอน พระแต่เฟ่งฤาพิน	สังหร เห็นแฮ หลังลัน แดนตก ทิศนา ที่น้ำนองสาย
๒๙(๒๐๒)	พระกรายกรยาง์เยื้อง ลุ่มหาวารี พอพานพะกุ่มกีส โถมปะทะเจ้าช้าง	จรัส เรียวกว้าง หนึ่งใหญ่ ไสร้หนา จักเคี้ยวขบองค์
๓๐(๒๐๓)	พระทรงแสงดาบแก้ว โถมประจัญพันพอน ต่างฤทธิ์ต่างรบรอน สระท้านทุกถิ่นท่าถ้ำ	กัปกร เฟื่องน้ำ ราษฎร ชีพ กันแฮ ท่งท้องชลธิ
๓๑(๒๐๔)	นฤบดีโถมถืบสู้ พอนฟาดสูงสูมาร สายสินธุ์ซึ่งนองพนานต์ พระเร่งปรีดาด้วย	ศึกธาร มอดม้วย หายเหือด แห่งแฮ เผด็จเสี้ยนเคิกกษัย
๓๒(๒๐๕)	ทันใดดิลกเจ้า สร้างผทมถวิลฝัน พระหาพระโหรพลัน เร็วเร่งทวยโดยกระทุ้	จอมถวัลย์ ห่อนรู้ พลาบอก ผันนา ที่ถ้อยตูแกลง
๓๓(๒๐๖)	พระโหรเห็นแจ้งจบ ถวายนพการณ์ทูล สุบินบดินทร์สุร หากเทพสังหรให้	ในมุล ผันแฮ แต่ให้ ผันไฟ นันฤา ธิดาธุระเป็นกล

๓๔(๒๐๗)	นุสรณ์ซึ่งน่านน้ำ หนปัจฉิมทิศา คือทพอริรา สมตั้งลักษณะผืนไท้	นองพนา สณฑ์เฮย ทว่มไชร มัญหู่ นีนา ธเรศนั้นอย่าแห่ง
๓๕(๒๐๘)	เหตุแสดงแห่งราชพ้อง ได้แก่อุปราชา สงครามซึ่งเสด็จครา แท่จักถึงยุทธุ์สู	ภยชลา เชษฐผู้ นี้ใหญ่ หลวงแฮ ศึกข้างสองชน
๓๖(๒๐๙)	ซึ่งผจญอริราชด้วย เพื่อพระเดโชชนะ คือองค์อมิตรพระ เพราะพระหัตถ์หากห้ำ	เดชะ ศีกน้ำ จักมอด เมื่อเฮย หันด้วยขอคม
๓๗(๒๑๐)	เปื่องบรมขัตติย์ท่องท่อง พระจักไล่ลุลลาญ ริปูปรอราญ พระจักชาญชเยศได้	แถวธาร เค็กไสร ฤทธิ์ราช เลยพ่อ ดั่งท้าวไผ่ผืน
๓๘(๒๑๑)	โคลง ๒ ครั้นบดินทร์ดาลได้ ธีราชแผ้วพูนเกษม	สดับพยากรณ์ไท้
๓๙(๒๑๒)	เปรมปรีดีปราโมทย์แท้ กล่าวต้องตามผืน	เพราะพระโหรหากแก้
๔๐(๒๑๓)	พระพลันทรงเครื่องต้น แหล่งหล้าควรชม ชื่นนา	งามประเสริฐเลิศล้ำ
๔๑(๒๑๔)	สมเด็จจอนุชาน้องแก้ว เพริศพร้อมเพราตา ยิ่งแฮ	ทรงสุภาภรณ์แพรว
๔๒(๒๑๕)	ราย สองขัตติยาบุรยาตร ยังเกยราชหอทัพ ขุนคชขัณฑ์ข้างเทียบ ทวยหาญเพียบ แผ่นภู ดุมหิมาดาตาษ สระปราศพร้อมโดยขบวน องค์อติศวรสองกษัตริย์ คอยนฤชัตตรพิชัย บัดเดียวไท่ทฤษฎี พระศรีสารีริกบรมธาตุ ไชโสภาสโคกิต ชวงชวลิตพางผล สัมเกลี้ยงกลกุก่อง ฟองฟ้าฝ่ายทักษิณ ผืนแดงวงตรงทัพ นั้บคำรบสามครา เป็นทักษิณาวรรตเวียน ว้ายฉวัดเฉวียน อัมพร ผ่านไปอุดรโดยด้าว พलगบพิตรโทท้าว ทานตั้งสดุดี อยู่เนา	

ฯลฯ

(ช้างทรงสมเด็จพระนเรศวรและพระเอกาทศรถฝ่าเข้าไปในกองทัพข้าศึก)

๔๓(๒๘๙) ร่าย เคลื่อนพลตามเกล็ดนาค ดากเต็มท่งแถวเถื่อน เคลื่อนกล่นแสนยาทัพ ถับปะทะ ไพรินทร์ ส่วนหัตดินอุภัย เจ้าพระยาไชยานุภาพ เจ้าพระยาปราบไตรจักร ตรีบัตรหน้าสำเนียง เสียงฆ้องกลองปี่พาทย์ อึกเอิกก้องกาหล เริงคำรณเรียวกมัน ชันหุ ชูหางเลน แปร้นแปรแลคะไขว่ บาทอย่างใหญ่ดุ่มด้วน ปวนกิริยาร่าเริง บำเทิงมัน สำแสะสารแสนยา ขวาช้ายแซงหน้าหลัง ทั้ง ทวยพลตุนขุน ถ้วนทุกมูลมวลมาตย์ ยาตลบทันโทท้าว ด้าวศึกสู้สองสาร ราษฎร์สู้สองไท่ ไร่พิริยะ แห่ห้อม พร้อมแต่กลางความญคชพม่าดาตั้น เดินดุจคลื่นคลาฟอง นองน่านในอรรณเวศ ตรัส ทอดพระเนตรเนืองบรร ไสโรรมรอนทวยสยาม หลามเหลือหลังคังคับ ชับซ้อนแทรกสับสน ยลบเป็นทัพ เป็นกองรทกีสสองสารทรง ตรงเข้าถีบเข้าแทง ด้วยแรงมันแรงกาย หงายงาเสยสารเติก เฟิกพังฟ่าย ป่ายตน ปนประไปไขว่คว้าง ช้างศึกกได้กลิ่นมัน หันหัวหกตกกระหม่า บำกั้นเลี้ยงกันหลบพม่ามอญ ตายกลาด ข้าศึกสาตป็นโซรม โรมกัณฑ์ธนู ดูตั้งพรรษาช้อง ไปตักตองตนสารธุมาการเกิดกระลบ อบอลเวงฟากฟ้า ดูรู้จักหน้า หนึ่งสิ้นแสงไถง แลนา

๔๔(๒๙๐)	โคลง๔ จึ่งไทเทเวศอ้าง	สมมุติ
	มิ่งมหิศวรมกุฏ	เกศหล้า
	เถลิงภพแผ่นอยุธยา-	ยายิ่ง ยศแฮ
	แสดงพระเดชฟุ้งฟ้า	เฟื่องด้าวดินไหว
๔๕(๒๙๑)	ภูวไนยผายโอษฐ์อื่น	โซียงการ
	แก้เทพทุกถิ่นสถาน	จัน
	โสฬสพรหมพิमान	กมลასน์ แลนา
	เชิญช่วยซุมโสธชั้น	สดับถ้อยดูแถลง
๔๖(๒๙๒)	ซึ่งสร้างรังสฤษฏ์ให้	มาอุบัติ
	ในประยูรเศวตฉัตร	สืบเชื้อ
	หวังผดุงบวรรัตน์	ตรียศ ยินนา
	ทำนุพระศาสน์เกื้อ	ก่อสร้างแสงผล
๔๗(๒๙๓)	กลใดไปช่วยแผ้ว	นภา ดลฤา
	ใสสรว่างธูมา	มีดม้วย
	มลักเล็งเหล่าพาธา	ทวยเติก สมรแฮ
	เห็นตระหนักเนตรด้วย	ตั้งนี้แห่งฉาย
๔๘(๒๙๔)	พอวาวรรากย์อ้าง	โอษฐ์พระ
	ดาลมหาวาตะ	ตื่นฟ้า
	ทรหิงทรหวลพะ-	พานพัต หาวแฮ
	หอบธูมาจ้งจ้ง	จรัสด้าวแดนสมร

๔๙(๒๙๕)	ภูธรเมิลอมิตรให้ ครบสิบหกฉัตรทรง ปจวนบัจวงศ์ พลางเร่งขับคชเต้า	ธำรง สารแฮ เทริดเกล้า อุปราชา แลฤา แต่ตั้งตาแสวง
๕๐(๒๙๖)	โดยแขวงขวาทิศท้าว บัด ฐ เห็นขุนกรี่ เถลิงฉัตรจตุรพิริย หนแห่งฉายาไม้	ทฤษฎี แลนา หนึ่งไสร เรียงคั่ง ขูเฮย ข่อยชี้เฉือนาม
๕๑(๒๙๗)	ปิ่นสยามยลแท่นทำน ถวิลว่าขุนศึกสำ- ทวยทัพเทียบพันลึก ครบเครื่องอุปโภคโพ้น	คะเนนึก อยู่หนา นักโน้น แลหลาก หลายแฮ เพ่งเพี้ยพิศวง
๕๒(๒๙๘)	โคลง๒ สองสุริยวงศ์ผ่านหล้า แขกเจ้าจอมตะเลง แลนา	ขับคเชนที่บายหน้า
๕๓(๒๙๙)	ไปเกรงประภาพเท้าเผ้า สู่เสียนไปหนี หนานา	พัคตร์ท่านผ่องฤาเสรา
๕๔(๓๐๐)	ไฟรีเร่งสาตซ้อง ตื่นเต้าแตกฉาน ผ่านนา	โครมปิ่นไฟไปต้อง
(ยุทหัตถ์ และชัยชนะของไทย)		
๕๕(๓๐๑)	โคลง๔ นฤบาลบพิตรเฝ้า ผายสีหนาทกถา ไพบราหาราสุภา เสนอบมีข้อข้อง	ภูวนา ยกแฮ ท่านพร้อง ฉัตรสี่ สารนา ขุนค้ำคำไข
๕๖(๓๐๒)	อ้าไท้ภูธรเรศหล้า เผยพระยศยืนเียง สิบทิศทั่วลือละเวง ไปเริ่มรอรุทธิ์แผ้ว	แหล่งตะเลง โลภฤา ย่านเกล้า ห้วนเดช ท่านนา เผือกดกล้าเกลนหนี
๕๗(๓๐๓)	พระพี่พระผู้ผ่าน ไปชอบเชษฐียินหยุด เชษฐราชร่วมคชยุทธ์ สืบกว่าสองเราไสร	ภพอุต- ดมเอย ร่มไม้ เผยอเกียรติ ไว้แฮ สุดสิ้นถามี
๕๘(๓๐๔)	หัตถ์รณเรศอ้าง นับอนาคตกาล ขัดติยายุทธ์บริหาร คงแต่เผื่อพี่น้อง	อวสาน นีนา ห่อนฟอง คชคู่ กันแฮ ตราบฟ้าดินกษัย

๕๙(๓๐๕)	ไว้เป็นมหรสพช้อง สำหรับราชสำราญ บำเพ็ญกฤตยบาน เสนอเนตรมณูษย์ตั้ง	สุขสานต์ เริ่มรัง ประติยุทธ์ นันนา แต่หล้าเลอสรวง
๖๐(๓๐๖)	ปวงไท้เทเวศทั้ง เชิญประชุมในสถาน ชมชื่นคชราบาย ใครเชียวใครชาญชี้	พรหมาน ที่นี่ ดูต่อ กันแฮ ชเยศอ้งอวยเฉลิม
๖๑(๓๐๗)	หวังเริ่มคุณเกียรติก้อง ย็นพระยศอยู่คง สงครามกษัตริย์ทรง สองราชรอนฤทธิ์รำ	กลางรงค์ คู่หล้า ภาพแผ่น สองฤา เรื่องรู้สรเสรีญ
๖๒(๓๐๘)	ดำเนินพจนพากย์พร้อม องค์อัครอุปราช กอบเกิดขัตติยมา- ขับคชเข้ายุทธ์แย่ง	พรรณนานา ท่านแจ้ง นะนี้ก หาญเฮย ดวนด้วยโดยถวิล
๖๓(๓๐๙)	หัดดินปืนรเรศไท้ คือสมิทธิมาตงค์ หนี่คือคิริเมขล์ม้ง- เคียรสายหงายงาค้าง	โททรง หนึ่งอ้าง คลอาสน์ มารเอย ไขว่แคว้งแทงโถม
๖๔(๓๑๐)	สองโจอมสองจู่จ้วง สองขัตติยสองขอชู กระลึงกระลอกดู ความญขับคชแข่งคำ	บ่ารู เชิดดำ ไวว่อง นักนา เขนเขี้ยวในสนาม
๖๕(๓๑๑)	งามสอสุริยราชล้ำ ฟ้างพัชรินทรไพจิตร ถารามเริ่มรฤทธิ ทุกเทศทุกทิศอ้าง	เลอพิศ นาพ่อ ศึกสร้าง รบราพณ์ แลฤา อื่นไท้ไปเทียม
๖๖(๓๑๒)	ขุนเสียมสามรถต้าน ขุนต่อขุนไปเียง योหัตถ์เกิดลบองเลบง งามเร้งงามไท้ท้าว	ขุนตะเลง หย่อนหัว อังกุศ ไกวแฮ ท่านสู้ศึกสาร

๖๗(๓๑๓)	คชยานขัตติเยศเบื่อง โถมปะทะไปทัน สารทงราชรามัญ เสยสายท้ายทันต์ทั้ง	ออกถวัลย์ เหยียบยั้ง ลงล่าง แลนา คู่ค้ำคางเขิน
๖๘(๓๑๔)	ดำเนินหนุนถนัดได้ หน่อนเรนทรทศ เสด็จแสดงวราฤทธิ์ พอนฟาดแสงของ้าว	เชิงชิด ตกด้าว จ้าร่อน ขอแฮ อยู่เพี้ยจักรผัน
๖๙(๓๑๕)	เบื่องนั้นนฤนาถผู้ เบี่ยงพระมาลาผิน ศัตราวุธอรินทร์ เพราะพระหัตถ์หากป้อง	สยามมินทร์ ห่อนพ้อง ฤาถุก องค์เอย บัดด้วยขอทรง
๗๐(๓๑๖)	บัดมงคลพาให้ แว้งเหวี่ยงเบี่ยงเคียรสะบัด อุกคลูกพลุกเอยจัต เบนป่ายหงายแขนให้	ทวาริตี ตกได้ คอคช เติกแฮ ท้วงท้อทีถอย
๗๑(๓๑๗)	พลอยพล้ำเพี้ยกถ้ำท่าน บัดราชฟาดแสงพล- พระเดชพระแสงดล ถนัดพระอึ่งสาข้ออน	ไนรณ พ่ายพื่อน เผด็จคู่ เข็ญแฮ ขาดด้าวโดยขวา
๗๒(๓๑๘)	อุรารานร้าวแยก เอนพระองค์ลงทบ เหนือคอคชซอนซบ วายุชาวม์สุดสิ้น	ยลสยบ ท้าวดิน สังเวช สุฟ้าเสวยสวรรค

ฯลฯ

(สมเด็จพระวันรัตสุตฺติสมเด็จพะนเรศวร)

๗๓(๓๕๗)	พระตรีโลกนาถแผ้ว เนกพระราชสมภาร เสด็จไว้พิริยาราญ เสนอพระยศยินก้อง	เผด็จมาร พี่น้อง อรินาศ ลงนา เกียรติท้าวทุกกาย
๗๔(๓๕๘)	ผิวหลายพยุหุทธิ์ร้า ชนะอมิตรมวลมอญ พระเดชปดาลขจร ไปทั่วเรศออกอ้าง	โรมรอน มั่วมล้าง เจริญฤทธิ์ พระนา เอิกฟ้าดินไหว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือชุดการสอน คือ สื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกันจัดเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด เรียกว่า สื่อประสมเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีชื่อหลายอย่างเช่น Learning Package, Instructional Package หรือ Instructional Kits บุญชม ศรีสะอาด (2537: 95) มีผู้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้อีกหลายท่าน ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 17) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรูปแบบการเรียนรู้รายบุคคลที่ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน เป็นผู้นำตนเองและเป็นกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นคุณค่าของคน คือ การตัดสินใจ การตัดสินใจคุณค่าและการกระทำด้วยตนเอง มีการจัดหน่วยการเรียนรู้กระทำอย่างเป็นระบบ มีการใช้สื่อการเรียนแบบสื่อประสมและการประเมินเป็นรายบุคคล เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ไม่นำไปเปรียบเทียบกับบุคคลหรือกับกลุ่มอื่น

นิพนธ์ ศุภปรีดี (2525: 74-75) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเอง คือการรวบรวมสื่อการเรียนการสอนด้วยความสะดวกเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนการสอนจะต้องประกอบด้วยสื่อต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนโดยอาจจะเป็นสื่อหลายอย่างตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจาก

1. ใช้สื่อตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
2. เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. เหมาะสมกับลักษณะการตอบสนองของผู้เรียนที่คาดหวังว่าจะได้รับ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530: 17) กล่าวว่า ชุดการเรียนจัดว่า เป็นสื่อประสม (Multi-media) จัดไว้เป็นชุดๆ บรรจุในซอง กล่องหรือกระเป๋า ในการสร้างจะใช้วิธีระบบเป็นหลัก จึงทำให้มั่นใจได้ว่าชุดการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้

วิภาภรณ์ เตโชชัยวุฒิ (2533: 17-18) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสื่อการเรียนสำเร็จรูปที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุด โดยพึ่งครูน้อยที่สุด ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุด โดยพึ่งครูน้อยที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระตามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งในการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเองในการศึกษาหาความรู้

ยุพิน พิพิธกุล (2537: 176) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรแบบฝึกหัดหรือบัตรงานพร้อมเฉลย บัตรทดสอบพร้อมเฉลย ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้จะมีสื่อการเรียนไว้พร้อมเพื่อให้ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนเรื่องนั้นๆ

บัญชา นิยมแก้ว (2540: 4) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อหลายๆ อย่าง เช่น ภาพโปสเตอร์ รูปภาพ เป็นต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของครูและการเรียนของผู้เรียน เพราะสื่อประสมที่จัดไว้เป็นระบบการแปรเปลี่ยนกิจกรรม และช่วยรักษาระดับความสนใจ

ของผู้เรียนตลอดเวลา ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยขจัดปัญหาขาดแคลนครู ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความมั่นใจในการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้วัดผลได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

ดวน (Duane. 1973: 169) กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ว่า เป็นการเรียนรายบุคคล (Individual Instruction) อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมายนักเรียนจะเรียนไปตามอัตราความสามารถ และความต้องการของตนเอง

มัวร์ (Moor. 1974: 24) กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ว่า เป็นการศึกษารายบุคคลที่เป็นระเบียบที่นักเรียนสามารถบรรลุเป้าประสงค์ในการเรียนต่อเนื่องกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อและกิจกรรมที่กำหนดไว้

เวบเบอร์ (Webber. 1997: 329) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ว่า การเรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมในการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา ดังนั้น ถ้าผู้เรียนยังเป็นเด็กเล็กที่ยังขาดวุฒิภาวะและวินัยในตนเองแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ไร้ประสิทธิภาพ เพราะเด็กอาจยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ในการเรียน ไม่เข้าใจคำสั่งของงานที่ทำ หรือขาดการมีส่วนร่วมในการเรียน เนื่องจากมีความสนใจระยะสั้นจึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

โดยสรุป ชุดการเรียนรู้เป็นการรวบรวมสื่อหลายรูปแบบ ให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ตามความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยมีครูมีผู้ชี้แนะให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาในชุดการเรียนรู้

2.2 หลักการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การนำระบบชุดการเรียนรู้มาใช้ในระบบการศึกษานั้นมีผู้เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย เช่น (สันทัด ภิบาลสุข; และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข. 2525: 193–195) กล่าวไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลตามหลักจิตวิทยานักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และอื่นๆ นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือ การศึกษาตามเอกัตภาพ การศึกษาโดยเสรีและการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน มีอิสระในการเรียนตามสติปัญญาความสามารถ และความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. แนวคิดที่พยายามจะเปลี่ยนการเรียนการสอนไปจากเดิม การเรียนการสอนแต่เดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งความรู้หลักในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนด้วยตนเอง โดยแหล่งความรู้จากสื่อการสอนแบบต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ การนำสื่อการสอนมาใช้จะต้องจัดให้ตรงเนื้อหาและประสบการณ์ตามหน่วยการสอนของวิชาต่างๆ โดยนิยม

จัดในรูปของการเรียน การเรียนด้วยวิธีนี้ครูจะช่วยถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเพียงหนึ่งในสามของเนื้อหาทั้งหมด ส่วนอีกสองในสามนักเรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากที่ครูเตรียมไว้ให้ในรูปของชุดการเรียนและครูชี้ทางให้

3. แนวคิดในเรื่องการใช้สื่อการสอนต่างๆ ได้เปลี่ยนและขยายตัวออกไป ในอดีตนั้นการผลิตและการใช้สื่อการสอนมักออกมาในรูปต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างใช้ เป็นสื่อเดี่ยวๆ มิได้มีการจัดระบบการใช้สื่อการสอนมักออกมาในรูปต่างคนต่างผลิต และใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียน แทนการใช้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียนตลอดเวลา แนวโน้มใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดการเรียน อันจะมีผลต่อการใช้ จากการใช้สื่อ เพื่อช่วยครูสอน คือ ครูเป็นผู้หยิบอุปกรณ์ต่างๆ มาเป็นสื่อการใช้สื่อการสอน เพื่อช่วยนักเรียน คือ ให้นักเรียนหยิบและใช้สื่อการสอนต่างๆ ด้วยตัวของนักเรียนเองโดยอยู่ในรูปของชุดการเรียน

4. แนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อมในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียนมีลักษณะเป็นทางเดียว คือ ครูเป็นผู้นำ และนักเรียนเป็นผู้ตาม ครูมิได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

5. แนวคิดในการนำจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยจัดสภาพออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนโดยสรุป ชุดการเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี จัดประสบการณ์ให้นักเรียน ด้วยการใช้แหล่งความรู้จากนวัตกรรมต่างๆ การจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้นี้ จึงน่าจะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (บุญเกื้อ บุญหาเวช. 2550: 67–68; อ้างอิงจาก ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2520. สื่อการสอน. หน้า 119–120) ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการในการนำเอาชุดการเรียนด้วยตนเองมาใช้ในระบบการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยคำนึงถึงความต้องการความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะกับการจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลและการศึกษาด้วยตนเองซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามระดับสติปัญญา ความสนใจ และความสามารถของตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. ความพยายามที่จะเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนไปจากเดิม จากการยึดครูเป็นหลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้จากสื่อ หรือวิธีการต่างๆ ด้วยตนเอง โดยจะต้องมีการจัดสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ในรูปแบบของชุดการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนกับครูเพียง 1 ใน 4 ส่วน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เอง 3 ส่วน

3. การใช้สื่อการสอนได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไป โดยเปลี่ยนแปลงจากการนำสื่อที่มีการผลิตตามกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสื่อที่ครูใช้ในการช่วยสอน มาผสมผสานกันให้เหมาะสม และใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนแทนการใช้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนสามารถหยิบและใช้สื่อการสอนได้ด้วยตนเองโดยสื่อดังกล่าวจะอยู่ในรูปของชุดการเรียนด้วยตนเอง

4. ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปตามรูปแบบของผู้สอนเป็นผู้นำและผู้เรียนเป็นผู้ตาม ผู้เรียนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น หรือการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อปรึกษากันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งมีผลต่อการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เรียนในอนาคต จึงต้องมีการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้ามามีใช้ในการจัดระบบการผลิตสื่อในรูปแบบของ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ได้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง มีโอกาสทราบผลการตัดสินใจของตนเองว่าถูกหรือผิด สร้างแรงเสริมให้กับผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและรู้จักเรียนรู้ไปตามขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยไม่ถูกบังคับ เครื่องมือที่สำคัญที่ใช้ในการช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางคือการสอนแบบโปรแกรมและการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ธีรชัย ปุณณโชติ (2537: 40) ได้อาศัยแนวความคิดในการสร้าง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) และธอร์นไดค์ (Thorndike) โดยสรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) ที่นำมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ

1. เงื่อนไขของการตอบสนอง ได้แก่ การเสริมแรง หรือการไม่เสริมแรง เมื่อผู้เรียนได้ทำการตอบสนอง

2. การเสริมแรง การเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญต่อพฤติกรรมที่ดีควรได้รับรางวัลหรือการเสริมแรง ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ดีก็ไม่ควรจะสนับสนุนให้เกิดขึ้นอีกต่อไป โดยละเว้นมิให้เกิดการเสริมแรงนั้นในการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การรู้ผลการเรียนหรือรู้คำตอบ เป็นตัวเสริมแรงอย่างหนึ่งและในการเสริมแรงนั้น จะต้องกระทำทันทีทันใด

3. การจัดรูปพฤติกรรม พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างจะมีความซับซ้อนมากประกอบด้วยขั้นต่างๆ ต่อเนื่องกันไป การจัดรูปพฤติกรรมก็ต้องรู้ว่าจะขั้นสุดท้ายนั้นเป็นอะไร แล้วจึงเสริมแรงแต่ละขั้นไปเรื่อยๆ ตั้งแต่ขั้นแรกไปจนถึงขั้นสุดท้ายให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ

1. กฎแห่งผล คือ การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง ถ้าผู้เรียนตอบสนองแล้วได้รับผลที่สมประสงค์ การตอบสนองนั้นๆ ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนตอบสนองแล้วได้รับความไม่สบายใจ ความไม่สมประสงค์ การตอบสนองนั้นๆ ก็มีแนวโน้มว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก

2. กฎแห่งการฝึกหัด คือ การที่บุคคลได้มีโอกาสได้กระทำซ้ำๆ ในพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง จำทำให้พฤติกรรมนั้นๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. กฎแห่งความพร้อม คือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน

นิรมล ศตวุฒิ (2526: 14) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบชุดการเรียนรู้ย่อมอยู่บนรากฐานปรัชญา ดังต่อไปนี้

1. ในการจัดการเรียนการสอน จะต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสามารถ และความต้องการที่มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล
2. นักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้หลายๆ ทางและจะรู้ล่วงหน้าว่า เขาจะต้องทำอะไร และจะได้รับการพิจารณาตัดสินผลการเรียนด้วยวิธีใด มีส่วนร่วมในกิจกรรม และประเมินผลตัวเอง ใช้เวลาในการเรียนอย่างเพียงพอจนประสบความสำเร็จในการเรียน เพื่อว่าจะไม่ต้องพบกับความผิดหวัง และได้รับการสนับสนุนในด้านกำลังใจ
3. ครูจะต้องจัดให้นักเรียนได้รับรู้วิธีการเรียนด้วยตนเอง และวิธีการเรียนจากนวัตกรรมหลายๆ ประเภทตลอดจนความพร้อมที่จะเรียนเมื่อใดและในสถานที่ใดก็ได้
4. นักเรียนจะต้องค้นพบด้วยตนเอง และรู้จักตนเองโดยการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ให้ มีทางเลือกหลากหลาย จนกระทั่งนักเรียนแต่ละคนสามารถตระหนักถึงความสนใจมีความสามารถพิเศษของตัวเองและมีความคิดสร้างสรรค์
5. ในเรื่องคุณค่าของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเรียนรู้เนื้อหาในสาขาวิชาใดก็ตาม นักเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนให้เห็นความสำคัญของการนำเนื้อหาไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม
6. นักเรียนจะต้องมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบการเรียนรู้ และในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของสังคม

คาร์ดาเรลลี (Cadarelli. 1973: 150) ได้กล่าวถึง ปรัชญาการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมว่า

1. นักเรียนจะได้รับการเรียนตามเอกัตภาพ โดยขึ้นอยู่กับความต้องการความสนใจและความสามารถของตนเอง
 2. บทบาทของครู คือ เป็นผู้วินิจฉัย วางเงื่อนไข ได้รับความสนใจและให้ความสะดวกสบายแก่นักเรียน
 3. บทบาทของนักเรียนจะเป็นผู้มีความอิสระที่จะเลือกตัดสินใจยอมรับ และตอบสนองสำหรับการศึกษาของตนเอง
 4. บรรยากาศของห้องเรียนจะต้องสะดวกสบาย เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การค้นคว้าสำรวจการปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามขึ้นหลายๆ ด้าน
- โดยสรุป จากการศึกษาหลักการและแนวคิดในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและค้นพบตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการของตนเองและเป็นส่วนในการฝึกฝนความรับผิดชอบและสร้างวินัยในตนเอง

2.3 วัตถุประสงค์ในการสร้างชุดการเรียนรู้

สมหญิง กลั่นศิริ (2523: 59) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการสร้างชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เพื่อใช้สอนเนื้อหา บทเรียน ตามหลักสูตรของการศึกษาในระบบ
2. เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอนของครู
3. เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เนื่องจากนักเรียนสามารถเรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ทำให้ครูคนหนึ่งสอนนักเรียนได้จำนวนมากขึ้น
4. เพื่อช่วยในการศึกษาเพื่อมวลชนทั้งในระบบและนอกระบบ เพราะชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถนำไปได้ทุกเวลาและสถานที่

สุนันท์ ปัทมาคม (2519: 3-4) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อใช้สอนเนื้อหา บทเรียนตามหลักสูตร และวัตถุประสงค์ทางการศึกษา
2. เพื่อเป็นเครื่องมือสำเร็จรูปของครูที่สอนนักเรียน โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์การเรียน พร้อมทั้งให้ผู้เรียนหยิบใช้ได้ทันที ฉะนั้น ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงไม่คำนึงถึงความแตกต่างในความหมายของการสอนของครู
3. เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนนั้นจะสร้างขึ้นให้นักเรียนใช้ นักเรียนจะทำตามคำแนะนำที่บอกไว้ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นๆ ด้วยตนเอง ศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. สร้างขึ้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจะถูกสร้างขึ้นเป็นรายวิชาแต่ละวิชาถูกแบ่งออกเป็นหน่วยย่อยๆ ในแต่ละหน่วยสร้างชุดการเรียนรู้ขึ้น 1 ชุด แต่ละชุดจะเรียงจากง่ายไปหายากตามลำดับ ผู้เรียนจะเริ่มตั้งแต่ชุดแรกแล้วก็เรียนแต่ละชุดต่อไปเรื่อยๆ จนจบบทเรียน

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองการสอนด้วยตนเองเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนและนักเรียน โดยแสดงขั้นตอน วิธีการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจำเป็นต้องทราบองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสามารถนำมากำหนดการสร้างองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่จะทำการทดลอง ซึ่งองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองดังกล่าวมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

กิตานันท์ มะลิทอง (2531: 181) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. คู่มือ สำหรับผู้สอนในการใช้ชุดการเรียนรู้และสำหรับผู้เรียนในชุดการเรียนรู้
2. คำสั่ง เพื่อกำหนดแนวทางในการเรียน
3. เนื้อหาสาระบทเรียน จะจัดอยู่ในรูปของสื่อต่างๆ เช่น สไลด์ เทป ฯลฯ
4. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำรายงาน หรือค้นคว้า ต่อ

จากที่เรียนไปแล้ว

5. การประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนนั้น

บุญชม ศรีสะอาด (2537: 95–96) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า มี 4 ด้าน ดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อให้การใช้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติตามโดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

3. แบบทดสอบวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้ในการตรวจสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสังเกตผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

4. สื่อการเรียนรู้ต่างๆ เป็นสื่อที่ใช้ประกอบการศึกษาในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับผู้เรียน ซึ่งมีหลายชนิดประกอบกัน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ อาทิ บทความ จุลสาร บทเรียน โปรแกรม หรือสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ รูปภาพ แผนภูมิต่างๆ เทปบันทึกเสียง สไลด์ ของจริง เป็นต้น

ฮุลตัน และคณะ (Houston 1972: 10–15) กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. คำชี้แจงอธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งที่คุณเรียนจะต้องมีความรู้ก่อนเรียนและขอบข่ายของขบวนการทั้งหมดในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. จุดมุ่งหมาย คือ ข้อความที่แจ่มชัดไม่กำกวมที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากเรียน

4. การประเมินเบื้องต้นมีวัตถุประสงค์สองประการคือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพื่อดูว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเพียงใด โดยอาจใช้การทดสอบแบบข้อเขียน ปากเปล่า การทำงานปฏิกิริยาตอบสนองหรือคำถามง่ายๆ เพื่อให้รู้ถึงความต้องการและความสนใจ

5. การกำหนดกิจกรรม คือ การกำหนดแนวทางและวิธีไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

6. การประเมินผลขั้นสุดท้ายเป็นข้อทดสอบเพื่อวัดผลหลังจากการเรียนรู้แล้ว

จากการศึกษาองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ซึ่งพอสรุปสรุปองค์ประกอบหลักของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองควรประกอบด้วย

1. ชี้อบทเรียน
2. คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. วัตถุประสงค์
4. เนื้อหา
5. กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้
6. การวัดประเมินผล

2.5 ลักษณะของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดี

นิพนธ์ ศุภปรีดี (2519: 67-68) ได้กล่าวถึง ลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดีว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากที่สุด
2. เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน
3. สื่อที่ใช้สามารถสร้างความสนใจของนักเรียนได้อย่างดี
4. มีคำแนะนำและวิธีการใช้อย่างละเอียด ง่ายต่อการใช้
5. มีวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนทั้งหมดที่กำหนดไว้ในบทเรียนอย่างครบถ้วน
6. ได้มีแบบทดสอบและปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
7. มีความคงทนต่อการเก็บและการหยิบใช้

สมิท (Smith. 1973: 25-26) ได้ให้ความคิดว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดีนั้นจะต้องหาสิ่งที่ย่อความสะดวกและวิธีการต่างๆ ให้กับนักเรียนเพื่อให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย เช่น

1. ใช้สื่อหลายๆ อย่าง เพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ในการเรียนที่ดีขึ้น
2. หาวิธีการหลายรูปแบบโดยมีจุดมุ่งหมายและกระบวนการหลายอย่าง
3. ควรแบ่งเนื้อหาออกเป็นขั้นตอนตามลำดับความยากง่าย
4. ควรมีกิจกรรมหลายอย่างให้นักเรียนได้เลือกและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

จากที่นักการศึกษาทั้งสองท่านได้กล่าวถึงลักษณะของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดีสรุปได้ว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดีจะต้องประกอบด้วยสื่อหลากหลายที่สร้างความสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม มีคำแนะนำ และวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

2.6 ขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524: 176-178) ได้อธิบายแนวทางในการสร้างชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. เลือกเรื่อง เรื่องที่จะทำจะต้องมีปัญหาในการสอนด้วยวิธีอื่นๆ จึงจะมีคุณค่าพอสำหรับการสร้าง
2. พัฒนาเรื่อง เพื่อยั่วให้นักเรียนเกิดความสงสัยในคำตอบ วิธีนี้เป็นวิธีเร้าความสนใจให้นักเรียนได้ดี ข้อสำคัญปัญหานั้นจะต้องสัมพันธ์กับจุดสำคัญที่ครูต้องการสอน
3. กำหนดเนื้อหาสาระจากการศึกษาขอบเขตของหลักสูตร จะทำให้ครูรู้ระยะเวลาของการสอนว่า ควรเน้นย้ำรายละเอียดเพียงใด
4. เขียนสັงกับ หรือหลักการของเรื่อง เพื่อเป็นหลักในการจัดกิจกรรมและการจัดกิจกรรมและตั้งคำถามของครู ครูที่สอนโดยคำนึงถึงหลักการและสັงกับของเรื่องเท่าส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็นด้วย
5. เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วเรียงลำดับก่อนหลัง โดยเริ่มจากสิ่งที่จะต้องสอนก่อน
6. ระบุวิชาที่จะนำมาสัมพันธ์หรือบูรณาการกันได้ จะช่วยในการคิดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมความคิดของนักเรียนให้กว้างขวางออกไปในเชิงบูรณาการ
7. คำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนแต่ละระดับซึ่งมีช่วงความสนใจต่างกัน ลักษณะกิจกรรมที่จัดจะต้องคำนึงถึงวัยของนักเรียนด้วย
8. วิเคราะห์งาน โดยนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละข้อมาวิเคราะห์กิจกรรมที่ครูและนักเรียนจะต้องทำตลอดจนกำหนดสื่อที่จำเป็น แล้วเรียงลำดับกิจกรรมดังกล่าวการกำหนดกิจกรรมต้องกำหนดให้ชัดเจน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบให้วงเล็บหมายเลข
9. รายการอุปกรณ์ เอกสารประกอบการเรียน ควรมีหมายเลขกำกับเพื่อสะดวกต่อการหยิบใช้สิ่งที่หาได้จากตำราวิทยาศาสตร์หรือลำบากต่อการบรรจุเข้าแฟ้ม ควรระบุไว้เป็นอุปกรณ์ส่วนที่ครูต้องหามาเพื่อหามาเพิ่มเติมก่อนสอน แผนภูมิใหญ่ควรหาวิธีพับเก็บให้เรียบร้อยสวยงาม
10. การวัดผล จะต้องใช้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลัก วัดพฤติกรรมที่คาดหวังเป็นสำคัญ พยายามออกแบบการวัดผลให้นักเรียนวัดกันเอง และตรวจคำตอบเองได้
11. กิจกรรมสำรอง จัดไว้สำหรับซ่อมพื้นฐานที่จำเป็น ของเด็กเรียนอ่อนและเสริมความรู้ของเด็กที่เรียนรู้เก่ง สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการรักษาวินัยของห้องเรียนด้วย
12. คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้
13. แฟ้ม กล้อง สำหรับบรรจุชุดการเรียนรู้ ควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อสะดวกในการจัดและวางและการใช้ โดยถือหลักประโยชน์ ประหยัด คงทนและภูมิฐาน
14. การทดลองใช้ เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ควรได้มีการทดลองใช้กับนักเรียนในระดับที่ต้องอ่าน เพื่อการปรับปรุง แก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ครูควรบันทึกข้อดี ข้อบกพร่องลงในแบบบันทึกในคู่มือครูในการใช้แต่ละครั้งด้วย

สุนันท์ ปัทมาคม (วัชรินทร์ บุญมาทิต. 2532: 25-29; อ้างอิงจาก สุนันท์ ปัทมาคม. 2519) ได้กำหนดลำดับขั้นตอนในการวางแผนทำชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน
 - 1.1 เลือกเรื่อง วิชา ชั้น
 - 1.2 ลำดับขั้นการผลิต และวิธีการ
 - 1.3 กำหนดรายละเอียด ช่วงระยะเวลาการจัดทำ
2. ขั้นตอนดำเนินการ
 - 2.1 กำหนดรายละเอียดของเนื้อหา
 - 2.2 ตั้งวัตถุประสงค์
 - 2.3 นำรายละเอียดของเนื้อหา จัดดำเนินการการผลิตตามวิธีที่กำหนดไว้
 - 2.4 จัดทำสื่อต่างๆ ที่ใช้ประกอบเนื้อหา
 - 2.5 จัดทำแบบทดสอบหลังเรียน
 - 2.6 ลงมือผลิตและจัดทำเพื่อใช้ทดสอบขั้นต้น
3. การทดลอง
 - 3.1 นำชุดการสอนที่ผลิตแล้วไปรับการทดสอบหาความบกพร่อง
 - 3.2 แก้ไขจุดบกพร่อง
 - 3.3 แก้ไขและลงมือผลิต เพื่อใช้ในการทดสอบจริง
 - 3.4 ลงมือทดลอง
 - 3.5 การเก็บรายงานผลข้อมูลในเชิงสถิติ
 - 3.6 บรรจุกล่องและคำชี้แจงรายละเอียด พร้อมทั้งรายละเอียดของการดำเนินงาน
 - 3.7 รายงานผลต่อที่ประชุมใหญ่ของการจัดการ
 - 3.8 สิ้นงาน

อิทเทอร์ (Heathers. 1977: 344) ได้ให้ขั้นตอนสำหรับครูผู้สร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร ตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะให้นักเรียนได้ศึกษา
 2. ประเมินความรู้พื้นฐานประสบการณ์เดิมของนักเรียน
 3. เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอนและสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียน โดยคำนึงถึงความพร้อม และความต้องการของนักเรียน
 4. กำหนดรูปแบบการเรียนรู้
 5. กำหนดหน้าที่ของผู้ประสานงานหรือจัดอำนวยความสะดวกในการเรียน
 6. สร้างแบบประเมินสัมฤทธิ์ของนักเรียนว่าบรรลุเป้าประสงค์ในการเรียนหรือไม่
- จากนักการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างชุดการเรียนรู้พบว่า การสร้างชุดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนจะทำให้ได้ชุดการเรียนรู้ที่มีระบบและสะดวกต่อการนำไปใช้

2.7 ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วาสนา ชาวหา (2522: 139-140) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ได้ว่า

1. นักเรียนมีความสามารถได้ตามลำพัง เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลโดยไม่ต้องอาศัยครูผู้สอน และเป็นไปตามความสามารถของนักเรียนในอัตราความเร็วของแต่ละคน โดยไม่ต้องกังวลว่า จะตามเพื่อนไม่ทันหรือต้องเสียเวลาคอยเพื่อน

2. นักเรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดก็ได้ตามความสะดวก

3. แก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ในบางโอกาส อาจใช้ชุดการเรียนนี้กับนักเรียนเนื่องจากครูไม่เพียงพอ หรือมีความจำเป็นมาสอนไม่ได้

4. ฝึกนักเรียนให้เรียนรู้ โดยการกระทำที่นอกเหนือไปจากสภาพการณ์ในชั้นเรียนปกติที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนอย่างกว้างขวางและเป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา

วรภา โพรสิทธิ์ (2532: 17-18) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ว่า

1. เป็นรูปแบบของการเรียนที่สอดคล้องกับหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนจะเป็นตามระดับความสามารถ ความสนใจ และความพร้อม อัตราความเร็ว หรือช้า ในการเรียนเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล

3. เนื่องจากนักเรียนต้องกระทำกิจกรรมทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ตั้งแต่การทดสอบก่อนเรียน กิจกรรมการเรียน และการทดสอบหลังเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง

4. เป็นเครื่องกระตุ้นและคงไว้ ซึ่งความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีสิ่งเร้าที่นักเรียนจะต้องตอบสนอง และหลังจากการตอบสนองจะได้รวมผลของการกระทำทันที จึงทำให้บทเรียนน่าสนใจและน่าติดตาม นอกจากนี้ยังเป็นการลดความตึงเครียดในการเรียน เพราะเมื่อตอบผิดก็ไม่มีใครรู้และไม่ถูกลงโทษ

5. ช่วยให้นักเรียนปลอดจากอารมณ์ของครู

6. เมื่อครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ประสานงาน ผู้ชี้แนะ และให้คำปรึกษา ทำให้ครูมีเวลาเอาใจใส่นักเรียนแต่ละคนได้มากขึ้น และมีเวลาในการปรับปรุง การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูบางสาขาวิชา

8. ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี เนื่องจากมีทิศทางในการเรียน การวัดที่แน่นอน มีการเสริมแรงเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งนักเรียนมีโอกาสประยุกต์ใช้สิ่งที่ตนได้เรียนรู้มาแล้ว

แฮริสเบอร์เกอร์ (สุนทรี หิมารัตน์. 2533: 42; อ้างอิงจาก Harrisberger. 1973: 201-205) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้ไว้ 5 ประการ คือ

1. นักเรียนสามารถทดสอบตนเองดูก่อนว่า มีความสามารถอยู่ในระดับไหนหลังจากนั้นก็เริ่มต้นเรียนในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบทำให้ไม่ต้องเสียเวลากลับมาเรียนในสิ่งที่นักเรียนเรียนรู้แล้ว

2. นักเรียนสามารถนำบทเรียนไปเรียนที่ไหนก็ได้ตามความพอใจ โดยไม่จำกัดเป็นเรื่องของเวลาหรือสถานที่

3. เมื่อเรียนจบแล้วนักเรียนสามารถทดสอบตัวเองได้ทันที เมื่อไรก็ได้ และทราบผลการเรียนของตนเองทันทีเช่นกัน

4. นักเรียนจะมีโอกาสได้พบปะหรือปรึกษากับครูมากขึ้น เพราะนักเรียนเรียนด้วยตนเอง ครูมีเวลาให้คำปรึกษากับนักเรียนที่มีปัญหาในขณะที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง

5. นักเรียนจะได้รับคะแนนอะไรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเอง ไม่มีคำว่า สอบตกสำหรับนักเรียนไม่สำเร็จ แต่จะให้กลับไปศึกษาในเรื่องเดิมนั้นใหม่จนกว่าผลการเรียนจะได้ตามมาตรฐานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

กรีนวอลด์ (Grinewald, 1975: 39) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดการเรียนว่า

1. นักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง จะมีโอกาสศึกษาจากวัสดุประเภทต่างๆ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในหัวข้อนั้นกว้างขวาง

2. นักเรียนเห็นคุณค่า ความจำเป็นของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนและพยายามที่จะศึกษาพิจารณาผลการเรียนของตนเองว่า รู้สึกสิ่งใดบ้าง จะต้องศึกษาเพิ่มเติมอะไรอีก

3. สีสันต่างๆ และอุปกรณ์ที่แปลกๆ จะช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียนไม่เบื่อๆ

4. ชุดการเรียนจะมีคำแนะนำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ไว้ ตลอดจนแหล่งวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติม เช่น ห้องสมุด เป็นต้น

5. กิจกรรมใดที่นักเรียนทำได้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ย่อมก่อให้เกิดความพอใจแก่นักเรียน อันเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนอยากศึกษาหรือกระทำกิจกรรมอื่นต่อไป

โดยสรุป ชุดการเรียนมีคุณค่าสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนรู้ความสามารถของตนเองได้ตลอดเวลา เพราะต้องทำกิจกรรมทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

วรภา โพรสิทธิ์ (2532: 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนและสอน ตามแผนการสอนของหน่วยศึกษา เขตการศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนตามแผนการสอนของหน่วยการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ก็กรรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

อัมพา อรุณพรหมณ์ (2539: 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุด การเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่ได้รับ การสอนโดยใช้ชุดการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบของนักเรียนต่อหน้าที่การทำงานในห้องเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมไม่แตกต่างกัน

วิชราพรรณ จันทน์เทศ (2549: 43) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชา ภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพาวุธวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนช่วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีประสิทธิภาพ 80.15 / 89.37 แสดงว่าชุดการเรียนด้วยตนเอง ที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

รัตนาวลี คำชมพู (2549: 72) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองวิชา ภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชา ภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ ทั้ง 7 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการประเมินผลระหว่างเรียนและหลังเรียน E_1 / E_2 บกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพเป็น 87.91/88.35 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เรียน โดยการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิชุดา พรายยงค์ (2550: 43) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาการวรรณคดีไทย เรื่องร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดกกัณฑ์มัทรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีอยุธยา ใน พระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าที่กำหนดไว้คือ 82.29/81.17 คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศนั้นมีผู้สนใจและทำการวิจัยเกี่ยวกับชุดการเรียนด้วยตนเองไว้หลายท่าน เช่น

บรูซ (Bruce. 1972: 429-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองกับการสอนแบบธรรมดาที่มหาวิทยาลัยไอโอวาพบว่า การสอนโดยใช้ ชุดการเรียนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบธรรมดา

เคลเลอร์ (Keller. 1974: 107) ได้ศึกษาถึงการนำเอาชุดการเรียนด้วยตนเองไปใช้สอนวิชา บรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยเทกซัส โดยใช้กระบวนการสอนลักษณะแบ่งวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็น อื่นๆ หนังสืออ้างอิงและแบบทดสอบ นักเรียนจะต้องเรียนแต่ละหน่วยไปตามลำดับขั้นหลังจากจบ บทเรียน นักศึกษา 2 ห้องเรียน จำนวน 75 คน ได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

1. เห็นว่าการเรียนแบบนี้ดีที่สุดที่สุตร้อยละ 64 ดีปานกลาง ร้อยละ 54 เหมือนกับแบบอื่นๆ ร้อยละ 7
2. เห็นว่าวิธีนี้ให้ความรู้สึกที่ดีที่สุตร้อยละ 64 ดีปานกลาง ร้อยละ 26 พอๆ กับวิธีอื่น ร้อยละ 8.4 ต่ำกว่าวิธีอื่นร้อยละ 2.6
3. เห็นว่าดีกว่าบรรยายร้อยละ 100
4. มีความต้องการที่จะเรียนโดยใช้วิธีนี้ในวิชาอื่นๆ ร้อยละ 100
5. เห็นว่ากิจกรรมในการเรียนวิธีนี้ดีที่สุดที่สุตร้อยละ 36 ดีกว่าร้อยละ 49 พอๆ กับวิธีอื่น ร้อยละ 10 ต่ำกว่าวิธีอื่น ร้อยละ 5

เอ็ดเวิร์ด (Edward. 19754: 43) ได้กล่าวถึงการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์ทำการเปรียบเทียบผลการเรียนในเรื่อง “ประสบการณ์ในการสอนแบบจุลภาค” โดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองและได้รับคำแนะนำจากครู กับการใช้ชุดการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้แนะนำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย 50 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 25 คน ผลการทดลองปรากฏว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีผลการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้นำถ้าชุดการเรียนด้วยตนเองนั้นได้สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามกระบวนการแล้ว ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้ผลดีเช่นกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองสรุปได้ว่า ชุดการเรียนด้วยตนเองที่มีประสิทธิภาพได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จะมีแนวโน้มให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยตนเอง นำมาใช้ได้กับการเรียนการสอนทุกระดับชั้นและทุกสาระวิชา และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2523: 209) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้ ความสามารถของบุคคล อันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือความสัมฤทธิ์ของบุคคลว่าเรียนรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใดซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดหมาย และลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้วยการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ข้อสอบปฏิบัติ
2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการตรวจสอบความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบผลสัมฤทธิ์

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม (2530: 10) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยการทดสอบ เช่น จากการสังเกตหรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้มาจากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนานหรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

กู๊ด (Good. 1973: 103) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษา โดยปกติวัดจากคะแนนที่ครูเป็นผู้ให้หรือจากแบบทดสอบ หรืออาจรวมทั้งคะแนนที่ครูเป็นผู้ให้และคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ด้านวิชาการและทักษะ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกัน ทั้งองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาที่แสดงออกในรูปของความสำเร็จ โดยประเมินผลจากการใช้แบบทดสอบหลังการเรียน

3.2 ประเภทของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525: 210) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เอง

ครูผู้สอนจัดสร้างขึ้น เพื่อวัดความก้าวหน้าของนักเรียน หลังจากได้มีการเรียนการสอนไประยะหนึ่งแล้ว โดยปกติแบบทดสอบประเภทนี้จะใช้เฉพาะภายในกลุ่มนักเรียนที่ครูผู้สอนเป็นผู้สอน จะไม่นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบนักเรียนว่า มีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด และจะนำผลสอบนี้ไปใช้ทั้งปรับปรุงซ่อมเสริม การเรียนการสอนกับนำไปตัดสินผลการเรียนของนักเรียนด้วยตัวอย่างแบบทดสอบที่ครูใช้การสอบปลายภาคหรือปลายปีหรือเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละบทเรียนนั่นเอง

2. แบบทดสอบมาตรฐาน

เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เช่นเดียวกับแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เอง แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการเรียนด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่ต่างกลุ่มกัน

บุญชม ศรีสะอาด (2532: 8-9) ได้แบ่งลักษณะของแบบทดสอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินใจว่า ผู้เรียนมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่การวัดเพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ซึ่งเป็นหัวใจของการทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบแบบอิงกลุ่ม หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร สร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร สามารถจำแนกผู้เรียนตามเก่งอ่อนได้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนมาตรฐานที่สามารถวัดได้และแสดงสถานภาพความสามารถของบุคคล เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ

ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536: 146–147) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริมหรือเป็นการวัดความพร้อมที่จะได้เรียนในบทเรียนใหม่ ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูผู้สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดี จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใดก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบ บอกวิธีสอนและยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วยทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการสร้างข้อคำถามเหมือนเป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วจะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ซึ่งควรจัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ความรู้ความจำ
2. ความเข้าใจ
3. การนำไปใช้
4. การวิเคราะห์
5. การสังเคราะห์
6. การประเมินค่า

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2551: 28) ได้จำแนกแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ได้หลายมิติ แต่โดยทั่วไปมักจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แบบสอบมาตรฐาน กับแบบสอบที่ครูสร้างขึ้น

แบบสอบมาตรฐานและแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นมีความแตกต่างกันใน 5 ประการดังต่อไปนี้

1. การจำกัดของเนื้อหาวิชาที่สอบ
2. การทดลองใช้แบบสอบ
3. วิธีดำเนินการสอบ
4. วิธีการให้คะแนน
5. ตารางปกติวิสัยเพื่อการเปรียบเทียบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบทดสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ มักใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เน้นการวัดความรู้ความสามารถจากการเรียนรู้ ของแต่ละบุคคล การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ควรคำนึงถึงเนื้อหาหรือทักษะภายในขอบเขตที่ใช้วัด สิ่งที่ต้องการวัดจะต้องเกิดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งโดยทั่วไปแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จำแนกประเภทได้ดังนี้

1. เป็นแบบทดสอบของครู และแบบทดสอบมาตรฐาน
2. เป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ และแบบทดสอบแบบอิงกลุ่ม
3. เป็นลักษณะการวัดด้านปฏิบัติและการวัดเนื้อหา

3.3 หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิญญา วิศาลาภรณ์ (2530: 12) กล่าวว่า ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่ควรพิจารณาประกอบในการสร้างแบบทดสอบดังต่อไปนี้

1. วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะวัด ตามจุดมุ่งหมายทุกอย่างของการสอนและจะต้องมั่นใจได้ว่าสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในทุกรายวิชา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวัดให้ตรงและครบจุดประสงค์
2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียนการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าไปสู่จุดหมายที่วางไว้ ดังนั้นครูควรจะทราบมาก่อนเรียนนักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร
3. การวัดผลเป็นการวัดทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมที่จะสอบวัดจะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง
4. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดที่ไม่สมบูรณ์ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่สอบได้วัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมั่นใจว่าสิ่งที่สอบวัดนั้น เป็นตัวแทนที่แท้จริงได้
5. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานั้น มิใช่เพียงเพื่อให้เกรดเท่านั้น การวัดผลเป็นเครื่องช่วยในการพัฒนาการสอนของครู เป็นเครื่องช่วยในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการสอบปลายภาคครั้งเดียว จึงไม่พอที่จะวัดกระบวนการเจริญงอกงามของนักเรียนได้
6. ในการให้การศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแค่เพียงอย่างเดียว กระบวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
7. การวัดผลการศึกษา มีความผิดพลาดของที่ซึ่งได้นำหนักเท่ากันโดยตาซึ่งหยาบๆ อาจมีน้ำหนักต่างกัน ถ้าซึ่งโดยตาซึ่งละเอียด ทฤษฎีการวัดผลเชื่อว่า

$$\text{คะแนนที่สอบได้} = \text{คะแนนจริง} + \text{ความผิดพลาดในการวัด}$$
8. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะเน้นการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

9. ควรคำนึงถึงขีดจำกัดของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้โดยมากคือข้อสอบขีดจำกัดของข้อสอบ ได้แก่ การเลือกตัวแทนของเนื้อหา เพื่อมาเขียนข้อสอบความเชื่อถือได้คะแนน และการตีความหมายของคะแนน เป็นต้น

10. ควรจะใช้ชนิดของแบบทดสอบหรือคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อวิชาที่สอบ และจุดประสงค์ที่จะสอบวัด

11. ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน คะแนนที่สอบได้อาจแตกต่างกัน ดังนั้นในการวัดผล การศึกษา จึงจะทำข้อสอบได้เสร็จ

12. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น มีความยากง่ายพอเหมาะ มีระดับความยากง่ายของภาษาที่ใช้เหมาะสม มีเวลาสอบนานพอที่นักเรียนส่วนใหญ่จะทำข้อสอบได้เสร็จ

3.4 กระบวนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2524: 21-30) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของกระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนสร้างแบบทดสอบ พิจารณาดังนี้

จุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้

การวางแผนสร้างแบบทดสอบว่าจะสร้างแบบทดสอบอย่างไร หรือทราบจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบความรู้ก่อนทำการเรียนการสอน เพื่อที่ผู้สอนจะสามารถนำมาปรับปรุงวิธีการสอน ดังนั้นจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้อาจจำแนกเป็น 4 จุดประสงค์ คือ

1. ใช้ตรวจสอบความรู้เดิมจะทำการสอบก่อนที่จะเริ่มต้นทำการสอน เพื่อพิจารณาว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเนื้อหาที่จะเรียนเพียงพอหรือไม่และนักเรียนมีความรู้เนื้อหาที่จะสอนหรือไม่

2. ใช้ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ใช้วินิจฉัยผู้เรียน

4. ใช้สรุปบทเรียน

เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด

เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด คือ เนื้อหาและพฤติกรรมที่ทำการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นกระบวนการในการจำแนกแยกแยะในวิชานั้นๆ มีหัวข้อเนื้อหาสาระที่สำคัญอะไรบ้างมีจุดประสงค์ที่จะให้เกิดพฤติกรรมอะไรบ้าง ดังนั้น การวิเคราะห์หลักสูตรจึงประกอบด้วยวิเคราะห์ 2 อย่าง คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา เป็นการจำแนกหรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของเนื้อหา
- 1.2 ความยากง่ายของเนื้อหา
- 1.3 ขนาดของเนื้อหา
- 1.4 เวลาที่สอน

2. การวิเคราะห์จุดประสงค์

การวิเคราะห์จุดประสงค์เป็นการจำแนกหรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 รวบรวมจุดประสงค์เป็นการจำแนกหรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 2.2 เขียนพฤติกรรมที่สำคัญของแต่ละจุดประสงค์ทั้งหมด
- 2.3 ยุบพฤติกรรมที่สำคัญที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้เป็นพฤติกรรมเดียวกัน
- 2.4 นิยามความหมายของพฤติกรรมที่ยุบรวมแล้ว

ขั้นที่ 2 การเตรียมงานและเขียนข้อสอบ

เมื่อวางแผนการสร้างแบบทดสอบโดยการสร้างเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตรเรียบร้อยแล้ว ต้องเตรียมงานและเขียนข้อสอบต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองสอบ

เมื่อเขียนข้อสอบและจัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองสอบ

ขั้นที่ 4 การประเมินผลแบบทดสอบ

การประเมินผลแบบทดสอบเป็นการตรวจสอบว่า แบบทดสอบมีคุณภาพหรือไม่ โดยพิจารณาตามคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบ ดังนี้

1. ความแม่นยำ หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์และตามที่ทำการสอนจริง
2. ความเชื่อมั่น หมายถึง แบบทดสอบให้ผลการสอบสอดคล้องตรงกันทุกครั้ง
3. อำนาจจำแนก หมายถึง ข้อสอบที่แบ่งแยกคนเก่งอ่อนออกจากกันได้ กล่าวคือ คนเก่งจะตอบถูก คนอ่อนจะตอบผิด
4. ความเป็นปรนัย หมายถึง ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจนและการให้คะแนนชัดเจน
5. ความเฉพาะเจาะจง หมายถึง ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจนและการให้คะแนนชัดเจน
6. ประสิทธิภาพ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้เวลานั้น ประหยัดเวลาในการสร้าง การดำเนินการสอบการตรวจให้คะแนนให้แต่ผลการสอบถูกต้อง

7. ความสมดุล หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดได้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ และมีเนื้อหา มีสัดส่วนจำนวนข้อสอดคล้องตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

8. ความยุติธรรม หมายถึง แบบทดสอบมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสที่จะตอบถูกได้เท่ากัน

9. ความเหมาะสมของเวลา หมายถึง แบบทดสอบได้กำหนดเวลาให้เพียงพอในการตอบข้อสอบจนเสร็จ

อุทุมพร จามรمان (2540: 27) กล่าวถึงการสร้างข้อสอบที่เป็นระบบนั้นมีขั้นตอนดังนี้

1. การระบุจำนวนจุดมุ่งหมายในการทดสอบ
2. การระบุเนื้อหาให้ชัดเจน
3. การทำตารางเนื้อหากับจุดมุ่งหมายในการทดสอบ
4. การทำน้ำหนักร
5. การกำหนดเวลาสอบ
6. การกำหนดจำนวนข้อหรือคะแนน
7. การเขียนข้อสอบ
8. การตรวจสอบข้อเขียนที่เขียนขึ้น
9. การทดลองใช้ แก้ไข ปรับปรุง

3.5 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ศศิวิมล เนืองนิตย์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัทมา ไตรคุป (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวิธีสอนตามคู่มือครู และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test แบบอิสระเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนภาษาไทย และใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือ สูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคงทนทางการเรียนภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กับกลุ่มที่สอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย

สุนันท์ กล่อมฤทธิ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์เพื่อทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเสนา (เสนาประสิทธิ์) อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิชาภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติวิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย ไม่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดี

ชุลีพร ฤทธิเดช (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนกับหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้ แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับของค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำในภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24

ลอเรย์ (Lowrey. 1978: 817) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนการทดสอบหลังการทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนทดสอบก่อนทำแบบฝึก

บรูซ (Bruce. 1972: 429-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองกับการสอนแบบธรรมดาที่มหาวิทยาลัยไอโอวา พบว่า การสอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบธรรมดา

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี มีประสิทธิภาพและตระหนักถึงตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเพราะผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัต สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 146 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียน เซนต์โยเซฟพิพัต สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
2. แบบประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. แบบทดสอบระหว่างเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

1. การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้จัดเนื้อหาแบบเรียงลำดับมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นที่ 4

1.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระภาษาไทยเลือกบทเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ตอนที่กำหนดให้เรียนในหนังสือวรรณวิจักษ์ ชั้น ม.5 และทำการแบ่งเนื้อหาออกเป็น เนื้อหาย่อยๆ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็นชุดย่อยๆ 8 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 บทวิเคราะห์วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 2 บทนำเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำประพันธ์ในเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 4 เนื้อหา

ตอนที่ 1 เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

ตอนที่ 2 พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทานโอวาท

ตอนที่ 3 พระมหาอุปราชรำพันถึงนาง

ชุดที่ 5 เนื้อหา

ตอนที่ 4 ลางร้ายของพระมหาอุปราช

ตอนที่ 5 พระมหาอุปราชรำพันถึงพระบิดา

ตอนที่ 6 พระสุบินและพระนิมิตของสมเด็จพระนเรศวร

ชุดที่ 6 เนื้อหา

ตอนที่ 7 ช้างทรงสมเด็จพระนเรศวรและพระเอกาทศรถฝ่าเข้าไปในกองทัพ

ข้าศึก

ตอนที่ 8 ยุทธหัตถีและชัยชนะของไทย

ตอนที่ 9 สมเด็จพระวันรัตสดุดีสมเด็จพระนเรศวร

ชุดที่ 7 การพินิจวรรณคดี

ชุดที่ 8 ความรู้เสริม

1.4 ดำเนินการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เหมาะสมกับเนื้อหา ดังนี้

1.4.1 กำหนดรูปแบบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้วิจัยได้แนวคิดมาจากการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัชรินทร์ บุญมาทิต (2532: 28–29)

1.4.2 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของเนื้อหาแต่ละชุดให้สอดคล้องกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในมาตรฐานช่วงชั้นที่ 4

1.4.3 กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้

1.4.4 เขียนคำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4.5 จัดทำบัตรคำสั่งเพื่อชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนทราบสิ่งที่ต้องปฏิบัติ

1.4.6 ทำบัตรกิจกรรม บัตรเฉลยกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรแบบฝึกหัด บัตร เฉลยแบบฝึกหัด แบบทดสอบ บัตรเฉลยแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับชุดการเรียนรู้แต่ละชุดทั้งหมด 8 ชุด

1.4.7 สร้างแบบฝึกหัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ในแต่ละชุดให้ครบทั้งหมด 8 ชุด

1.4.8 สร้างแบบทดสอบระหว่างเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือกให้เนื้อหาครอบคลุมในแต่ละชุดการเรียนรู้เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ทั้ง 8 ชุด ชุดละ 10 ข้อ

1.4.9 สร้างแบบทดสอบหลังเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังและครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละตอนของชุดการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ เพื่อหาประสิทธิภาพแบบทดสอบหลังเรียน

1.5 นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.6 นำชุดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา และความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. การสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2 กำหนดจุดมุ่งหมาย พิจารณาหัวข้อในการกำหนดกิจกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความต้องการ

2.3 สร้างแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินคุณภาพซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายไว้ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีคุณภาพดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง	มีคุณภาพดี
คะแนน 3	หมายถึง	มีคุณภาพพอใช้
คะแนน 2	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนน 1	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

2.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.6 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาค่าเฉลี่ย เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยอมรับคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีคุณภาพดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีคุณภาพดี
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีคุณภาพพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

เกณฑ์ในการยอมรับว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นมามีคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

ตัวอย่าง

ตารางแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ลิขิตตะเลงพ่าย
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
1.1 ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์					
1.2 ความถูกต้องของเนื้อหา					
1.3 การเรียงลำดับเนื้อหา					
1.4 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
1.5 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้					
1.6 ความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละชุดการเรียนรู้					
1.7 ความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละชุดการเรียนรู้					
1.8 ความเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน					
1.9 ความชัดเจนของคำอธิบายในการใช้ชุดการเรียนรู้					
1.10 กำหนดเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา					
2. แบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบ					
2.1 ความชัดเจนของคำสั่ง					
2.2 ความชัดเจนของเนื้อหาและครอบคลุมตามจุดประสงค์					
2.3 ความชัดเจนของข้อคำถาม					
2.4 ความเหมาะสมของจำนวนข้อแบบทดสอบ					
2.5 ความเหมาะสมในการกำหนดเวลาสอบ					

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วิธีการหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการทดลองหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ผู้วิจัยได้ทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การทดลองครั้งที่ 1

ผู้วิจัยนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปทดลองให้กับนักเรียน 3 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่มีผลการอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อตรวจสอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

2. การทดลองครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน จำนวน 15 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่มีผลการอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 5 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำข้อมูลที่โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน ดำเนินการทดลองดังนี้

2.1 ให้นักเรียนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุดนักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบระหว่างเรียน จากนั้นนำผลการทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนแล้ว หาค่าเฉลี่ย เพื่อเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์หาแนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 เมื่อนักเรียนเรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุดพร้อมกับทำแบบทดสอบระหว่างเรียนครบทุกชุดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำผลจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย เพื่อเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์หาแนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและปรับปรุงแก้ไข

3. การทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ได้หาแนวโน้มประสิทธิภาพจากการทดลองครั้งที่ 2 และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน จำนวน 40 คน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน โดยดำเนินการทดลองดังนี้

3.1 ให้นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ซึ่งมีเนื้อหาทั้งหมด 8 ชุด ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุด นักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบระหว่างเรียน จากนั้นนำผลการทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนแล้วหาค่าเฉลี่ย

3.2 เมื่อนักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุดพร้อมกับทำแบบทดสอบระหว่างเรียนครบทุกชุดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จากนั้นนำผลจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมาตรวจให้คะแนน แล้วหาค่าเฉลี่ย

3.3 นำผลจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด ระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ต่ำกว่า 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ต่ำกว่า 80

3. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเรียนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

3.2 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อสร้างแบบทดสอบ

3.3 สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ชุดละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 80 ข้อ ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละตอนของชุดการเรียนรู้

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมของคำถาม และความเหมาะสมทางภาษาที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญทางการสอนวิชาภาษาไทย 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการประเมิน 3 ระดับ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

บันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ จากการประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 และตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

3.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบ (try- out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัต จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนทำมาให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบไว้จำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป

3.8 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 40 ข้อ ไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR. – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Pichardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.71

3.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแล้วนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองชนิด Randomized One - Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 249) ดังตารางแบบแผนการทดลอง

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

E	แทน	กลุ่มทดลอง
T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
X	แทน	การทดลองโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง

3.2 ดำเนินการวิจัย

1. จัดปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
3. ให้นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ทั้งหมด 8 ชุด
4. ในการเรียนโดยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแต่ละชุด นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจากชุดการเรียนรู้ทุกชุดแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย

5. เมื่อนักเรียนเรียนโดยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองครบทุกหน่วยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

6. ตรวจสอบให้คะแนนแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 73) สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 76–77) คำนวณจากสูตร

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง ค่าที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นการตรวจสอบและพิจารณาว่าแบบทดสอบหรือแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นมา แต่ละข้อนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายหรือไม่ ค่าที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ เรียกว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 กับ + 1 ถ้าค่า IOC ที่ได้น้อยกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อสอบหรือแบบวัดนั้นไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการจะวัด ต้องปรับปรุงใหม่ โดยการนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าความยากง่าย (difficulty index : p) และค่าอำนาจจำแนก (discrimination index : r) ของแบบทดสอบ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบในรายข้อ (Item Analysis) (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2542: 215) โดยคำนวณจากสูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ
	R	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

2.3 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson 20) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538 : 197 – 198 ; อ้างอิงจาก Kuder Richardson)

สูตร KR. – 20

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	P	แทน	สัดส่วนผู้ตอบถูกต้องผู้เข้าสอบทั้งหมด
	q	แทน	สัดส่วนผู้ตอบผิดต่อผู้เข้าสอบทั้งหมด
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

3. หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 โดยใช้สูตร E_1 / E_2 โดยใช้คำร้อยละ (เสาวนีย์ สิกขามันฑิต. 2528: 294–295)

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดในระหว่างเรียนถูกคิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำทดสอบหลังเรียนถูกคิดเป็นร้อยละ 80

สูตร

$$E_1 = \frac{\left[\frac{\sum X}{N} \right]}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left[\frac{\sum F}{N} \right]}{B} \times 100$$

โดยที่ E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอน คือ เป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัด
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัด
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบหลังเรียน
N	แทน	จำนวนผู้เรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดและ/หรือกิจกรรมการเรียนรู้
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือกิจกรรมหลังเรียน

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test dependent เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ. 2538: 104)

สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคู่
$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคล ระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนเรียนกับทดสอบหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคล ระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนกับทดสอบหลังเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	คะแนนเต็ม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
$\sum D$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนยกกำลังสอง
E_1	แทน	ประสิทธิภาพที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยในการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
E_2	แทน	ประสิทธิภาพที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาใน t – test for Dependent Group
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญของการทดสอบ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัลมีลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t – test for Dependent Group

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	E_1 / E_2
80	68.03	85.03	30	24.65	82.17	85.03 / 82.17

จากตาราง 2 แสดงว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 85.03 / 82.17

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิบูลย์ผล ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

ผลการทดสอบ	N	K	$\bar{X}$	S^2	$\sum D$	$\sum D^2$	t	P
ก่อนเรียน	40	40	27.10	8.40				
					123	525	10.02**	.000
หลังเรียน	40	40	30.18	6.87				

**P < .01

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัลมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 4 ห้องเรียนรวมนักเรียน 146 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองจะเป็นการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 18 คาบ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 60 นาที

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นเนื้อหาวรรณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็นชุดย่อยๆ 8 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 บทวิเคราะห์วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 2 บทนำเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำประพันธ์ในเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดที่ 4 เนื้อหา

ตอนที่ 1 เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

ตอนที่ 2 พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทานโอวาท

ตอนที่ 3 พระมหาอุปราชรำพันถึงนาง

ชุดที่ 5 เนื้อหา

ตอนที่ 4 ลางร้ายของพระมหาอุปราช

ตอนที่ 5 พระมหาอุปราชรำพันถึงพระบิดา

ตอนที่ 6 พระสุบินและพระนิมิตของสมเด็จพระนเรศวร

ชุดที่ 6 เนื้อหา

ตอนที่ 7 ช้างทรงสมเด็จพระนเรศวรและพระเอกาทศรถฝ่าเข้าไปในกองทัพข้าศึก

ตอนที่ 8 ยุทธหัตถีและชัยชนะของไทย

ตอนที่ 9 สมเด็จพระวันรัตสดุดีสมเด็จพระนเรศวร

ชุดที่ 7 การพินิจวรรณคดี

ชุดที่ 8 ความรู้เสริม

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นชุดละ 10 ข้อ 8 ชุดรวมทั้งหมดจำนวน 80 ข้อ ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีความเชื่อมั่นเหลือ 40 ข้อ ได้ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.45–0.80 ได้ค่าอำนาจจำแนก (R) อยู่ระหว่าง 0.22–0.64 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.71

การทดลองครั้งที่ 1

ผู้วิจัยนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปทดลองให้กับนักเรียน 3 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนที่มีผลการอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อตรวจสอบชุดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

การทดลองครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน จำนวน 15 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่มีผลการอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 5 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำข้อมูลที่โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน ดำเนินการทดลองดังนี้

1. ให้นักเรียนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุดนักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบระหว่างเรียน จากนั้นนำผลการทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนแล้ว หาค่าเฉลี่ย เพื่อเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์หาแนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เมื่อนักเรียนเรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุดพร้อมกับทำแบบทดสอบระหว่างเรียนครบทุกชุดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำผลจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย เพื่อเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์หาแนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและปรับปรุงแก้ไข

การทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ได้หาแนวโน้มประสิทธิภาพจากการทดลองครั้งที่ 2 และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน จำนวน 40 คน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน โดยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ให้นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ซึ่งมีเนื้อหาทั้งหมด 8 ชุด ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุด นักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบระหว่างเรียน จากนั้นนำผลการทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนแล้วหาค่าเฉลี่ย

2. เมื่อนักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุดพร้อมกับทำแบบทดสอบระหว่างเรียนครบทุกชุดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จากนั้นนำผลจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมาตรวจให้คะแนน แล้วหาค่าเฉลี่ย

3. นำผลจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน มาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเกณฑ์ 80/80

2. นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ใช้สูตร E_1/E_2 เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ใช้วิธีการทางสถิติ t-test เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ทั้ง 8 ชุด
2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t – test for Dependent Group

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้นชุดละ 10 ข้อ 8 ชุดรวมทั้งหมดจำนวน 80 ข้อ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีความเชื่อมั่นเหลือ 40 ข้อ ได้ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.45–0.80 ได้ค่าอำนาจจำแนก (R) อยู่ระหว่าง 0.22-0.64 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.71
2. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีประสิทธิภาพ 85.03/82.17 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80
3. นักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นพบว่า มีประสิทธิภาพเป็น 85.03/82.17 จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ รูปแบบมีสีสัน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่อยากเรียนเช่น เกมต่อคำศัพท์ การถอดคำประพันธ์ การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน อธิบายความหมายของคำศัพท์ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการฝึกฝนความรู้ความสามารถหลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาจากใบความรู้อย่างละเอียด นักเรียนฝึกปฏิบัติแต่ละกิจกรรมด้วยความเอาใจใส่ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของวชิราพรธน์ จันทน์เทศ (2549: 43) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนสรรพาวุธวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพ

ของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ มีประสิทธิภาพ 80.15/89.37 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาวลี คำชมพู (2549: 72) ที่ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชา ภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชา ภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ มีประสิทธิภาพเป็น 87.91/88.35 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา พรายรงค์ (2550: 43) ที่ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาวรรณคดีไทย เรื่องร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดกกัณฑ์มัทรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ไว้คือ 82.29/81.17 จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งนี้เพราะชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสมคือผู้เรียนสามารถศึกษาได้ตามลำดับขั้นตอนตามคำอธิบายในชุดการเรียนรู้แต่ละชุด

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจเอาใจใส่ ในการเรียนการสอน เนื่องจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ได้ลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมในการฝึกทำกิจกรรมนักเรียนเกิดทักษะและพัฒนาได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมทั้งชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย เป็นสื่อจูงใจที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และท้าทายความสามารถของนักเรียน นักเรียนจึงให้ความสนใจร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นการฝึกกิจกรรม เมื่อครูแจกชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายให้ นักเรียนจะสนใจทำตามกิจกรรมต่างๆ ตามคำชี้แจง และพยายามหาคำตอบที่ถูกต้องด้วยความเอาใจใส่ทุกครั้ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย จึงเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราพรรณ จันทรเทศ (2549: บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านจับใจความโรงเรียนสรรพาวุธวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวลี คำชมพู (2549: 72) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชา ภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เรียน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสื่อที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเพราะนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนได้อย่างอิสระและตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงเรื่องการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับเวลาและควรยืดหยุ่นได้ตามความสามารถ ความถนัด ของแต่ละบุคคล

1.2 ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีกิจกรรมที่หลากหลาย การฝึกกิจกรรมที่ดีครูควรเน้นเรื่อง ลำดับขั้นในการศึกษา และชี้แจงหลักการศึกษาว่าต้องมีความซื่อสัตย์ในการฝึกฝนกิจกรรม เพราะถ้านักเรียนไม่ซื่อสัตย์ดูเฉลยก่อนตอบคำตอบจะทำให้ผลการทดลองของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมาย เพราะฉะนั้นขณะที่ดำเนินกิจกรรมครูต้องเน้นย้ำและคอยสังเกตพฤติกรรมการใช้ชุดการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยให้คำแนะนำกับนักเรียนเพื่อที่นักเรียนจะได้ฝึกกิจกรรมอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ในสาระอื่นๆ หรือวรรณคดีเรื่องอื่นๆ ของวิชาภาษาไทย เพราะจากการวิจัยที่ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย นักเรียนส่วนมากให้ความสนใจในการเรียน และเป็นสื่อที่นักเรียนสามารถนำไปศึกษาได้ตามความต้องการ อีกทั้งเป็นแนวทางในการให้นักเรียนมีความสนใจในการศึกษาวรรณคดีได้ดีขึ้นทั้งนี้เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการนำไปประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาผลของพฤติกรรมผู้เรียนด้าน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากการศึกษาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนักเรียนต้องฝึกปฏิบัติตามคำชี้แจงซึ่งจากการปฏิบัติจริงนักเรียนบางคนไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ เพราะฉะนั้นครูควรเอาใจใส่และสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปกับการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทุกครั้งซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสามารถสังเกตได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2548). *วรรณคดีวิจักษ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). *วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). *เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษมา รัชมณี. (2547). *วรรณสารวิจักษ์*. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- คณาจารย์สมานมิตร. (2547). *หลักการสอนภาษาไทยสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ชลอรัตน์ ศิริเขตรกรณ์. (2545). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องไตรยางค์และการผันอักษร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2518). *การปรับปรุงการสอนตามแผนจุฬา*. ในเอกสารประกอบการประชุมการปฏิบัติงานตามโครงการอบรมอาจารย์ ครั้งที่ 1–4. หน้า 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2523). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูลีพร ฤทธิเดช. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์. (2542). *การวัดผลการเรียนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรชัย ปุณณโชติ. (2537). *การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เส้นทางสู่อาจารย์ 3*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ ศุขปรีดี. (2519). *นวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- _____. (2525). *เทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2526). *ชุดการเรียนแบบเอกัตบุคคณำจะมีบทบาทในมหาวิทยาลัยตลาดวิชา*. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.

- บัญชา นิยมแก้ว. (2540). การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2530). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2524). การสร้างแบบทดสอบ 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประกิจ รัตนสุวรรณ. (2525). การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัทมา ไตรคุป. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครู โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี จันท์ดวง. (2548). ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2537). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2551). การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนาวลี คำชมภู. (2549). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วชิราพรรณ จันทน์เทศ. (2549). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยุวิทยา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภา โพธิ์สัทธา. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้และสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วัชรินทร์ บุญมาทิต. (2532). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี และการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่เห็นคำถามแบบเอกนัยกับคำถามแบบอเนกนัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาสนา ชาวหา. (2522). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรสนามการพิมพ์.
- _____. (2525). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิการ์ต.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชุดา พรายงค์. (2550). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาวรรณคดีไทย เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาวัฒนคดี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิญญา วิศาลาภรณ์. (2530). การสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วิภาภรณ์ เตโชชัยวุฒิ. (2533). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบเสาะหาความรู้กับการเรียนปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิวิมล เนืองนิตย์. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส. (2543). ลิลิตตะเลงพ่าย. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว
- สมหญิง กลั่นศิริ. (2523). เทคโนโลยีทางการศึกษา. นครปฐม: แผนกบริหาร สำนักงานอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สันทนต์ ภิบาลสุข; และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข. (2525). การใช้สื่อการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุจริต เพียรชอบ; และสายใจ อินทร์มรรย. (2538). วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทรี หิมารัตน์. (2533). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการสอนตามคู่มือครู 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุนันท์ กล่อมฤทธิ์. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท32101 ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ ปัทมาคม. (2519). ลำดับขั้นตอนในการทำงานและวางแผนการทำงานชุดการสอน. กรุงเทพฯ: แผนกโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อัจฉรา สุขารมณ; และอรพินทร์ ชูชม. (2530). รายงานการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระบบความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมพา อรุณพราหมณ์. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). ข้อสอบ : การสร้างและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พันธ์.
- อุษาวรรษ์ ปาลียะ. (2543). การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทยเรื่องราชาศัพท์และคำศัพท์สำหรับพระภิกษุและสุภาพชน ระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Bruce, Meeks Elija. (1972, February). Learning Packages Versus Conventional Method of Instruction. *Dissertation Abstracts International*. 32: 429–A.
- Cadarelli, Sally M. (1973). *Individualized Instruction – Program and Materials*. New Jersey: Educational Technology.
- Duane, James E. (1973). *Individualized Instruction – Progeams and Materials*. Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publication.
- Edward, Clefford H. (1975, February). Changing Teacher Behavior through Self – Instruction and Supervised Micro Teaching in Competency Based Program. *The Journal of Educationa Reearchl*. 3(2): 46.
- Feldhusen, John F.; et al. (1971). The Relationship Between Academic Grades and Divergent Thinking Scores Derived Four Different Method of Testing. *The Journal of Experimental Education*. 35–39.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed New York: Mc Graw – Hill, Book Company.

- Grinewald, Robert N. (1975, March). Peer-Reduced Package for Professional Preparation. *Education Technology*. 15(3): 39.
- Healthers, Gien. (1977, February). A Working Definition of Individualized Instruction. *Educational Leadership*. 34(5): 342–344.
- Herrisberger, Lee. (1973). *Self – pace Individually Presexlibed Instruction*. Presonalized System of Instruction. Philippines: WA Benjamin Inc.
- Houston; et al. (1972). *Developing Instruction Modules A Modulate System for Writing Modules*. College of Education Texas: University of Houston.
- Keller, Pred S. (1974). *Self-pack Instruction for Library Science Student*. In *Personalized System of Instruction Philippines*: W.A. Benjain.
- Lowrey, E.B.; B.L. Eleanor. (1978, August). The Effects of Four Drill and Patrice Times Unit On The Decoding Performance of students with Specific Learning Disabilities. *Dissertation Abstracts International*. 39: 817 – A.
- Moore, Kenneth D.; & JW Blankenship. (1974, March). *Teaching Basic Science Skills Though Realistic Sience Experimences in the Elementary School*. Science Education.: 61.
- Smith, Jame E. (1973). "The Learning Activity Packages," in *Learning Packages in American Education*. P.22 – 29. New Jursey: Educational Technology Publications.
- Webber, George. (1977, February). The Culture of Individualized Instruction. In *Education Leadership*. 34(5):329.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

จำนวน ๔๐ ข้อ

เวลา ๖๐ นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียน X คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ในกระดาษคำตอบ

๑. “ กษณะนั้นเรนทร์ให้ ๕ ให้โหรหมหุดิฤกษ์ ซึ่งจะเบิกพยุหยาตรา ”

ข้อใดที่อธิบายความหมายของคำที่ขีดเส้นใต้ได้ถูกต้องที่สุด

ก. ฤกษ์ยามอันดียิ่ง

ข. ฤกษ์ยามอันยิ่งใหญ่

ค. ฤกษ์ยามที่โหรกำหนด

ง. ฤกษ์ยามที่จะเคลื่อนทัพ

๒. คำว่า “ ฉัตร ” ในคำประพันธ์ต่อไปนี้ข้อใดความหมายต่างจากข้ออื่น

ก. อลงกตแก้วแกมกาญจน์

เครื่องพุดตานตกแต่ง

แข่งสีทองทอเนตร

ปักเศวตฉัตรฉานฉาย

ข. ซึ่งแสงรั้งสฤษฎีให้

มาอุบัติ

ในประยูรเศวตฉัตร

สืบเชื้อ

ค. บัด ๕ เห็นขุนกริ

หนึ่งไสร

เกลิงฉัตรจตุรพิริย

เรียงคั่ง ขูเอย

ง. ภูธรเมิลอมิตรให้

ธำรง สารแฮ

ครบสิบหกฉัตรทรง

เทริดเกล้า

๓. ข้อใดไม่ใช่การรบที่มีการเปรียบเทียบกับกรกระทำยุทธหัตถีในลิลิตตะเลงพ่าย

ก. การรบของพระสมิทธิมาตงค์กับท้าวศิริเมขล

ข. การรบของพระอินทร์กับวสวัตตีมาร

ค. การรบของพระอิทธรกับท้าวไพจิตราสูร

ง. การรบของพระรามกับทศกัณฐ์

๔. เหตุใดทหารไทยจึงรู้ว่าแม่ทัพพม่าที่ยกมาครั้งนี้คือพระมหาอุปราช

ก. เห็นสัปทน

ข. เห็นสัปคับ

ค. เห็นฉัตรห้าชั้น

ง. เห็นฉัตรเจ็ดชั้น

๕. เกิดเป็นหมอกมืดห่อ

เวลาหา หนเฮย

ลมชื่อเวรัมภา

พัดคลุม

หวนหอบหักฉัตร

คชชาติ ลงแฮ

แลธูลีกัดกลุ้ม

เกลื่อนเพิงจักรผัน

เหตุการณ์ตามคำประพันธ์ข้างต้นนี้เกิดขึ้นที่ใด

ก. พนมทวน

ข. แม่กษัตริย์

- ค. โศกเผาข้าว
๖. “เหตุนี้ผิวเข้าชั่ว
เกิดเมื่อยามเย็นดี
อย่าช่นอย่าล้าเค็ญ
พระจักลุลลาภได้
เหตุที่กล่าวถึงในคำประพันธ์ข้างต้น มีความหมายตรงกับข้อใด
- ง. ด้านพระเจดีย์สามองค์
- งูกเขี้ยว
ดอกไผ่
ใจเจ็บ พระเอย
เผด็จเสี้ยนศึกสยาม”
- ก. พระสุนิรมิต ที่ปากโมก
- ข. ลมเวรมภาพัดจักรหักที่พนมทวน
- ค. พระบรมสารีริกธาตุเวียนทักษิณาวรรตรอบกองทัพลามรอบ
- ง. น้ำท่วมมาทางทิศตะวันตก พระองค์ลุ่มน้ำเซียว และต่อสู้กับจระเข้เอาชนะพม่าได้
๗. งามสองสุริยราชล้ำ เลอพิศ
ฟ้างพัชรินทร์ไพจิตร ศีกสร้าง
ถารามเริ่มรณฤทธิ์ รบราพล์ แลฤา
ทุกเทศทุกทิศอ้าง อื่นให้ไปเทียม
คำประพันธ์ข้างต้นนี้ไม่ได้กล่าวถึงใคร
- ก. พระนเรศวร พระมหาอุปราช
- ค. พระราม ทศกัณฐ์
- ข. พระอินทร์ ไพจิตราสูร
- ง. พระนเรศวร พระเอกาทศรถ
๘. “คชยานขัตติเยศเบื่อง ออกถวัลย์
โถมปะทะไปทัน เขยิบยั้ง
สารทงราชรามัญ ลงลาง แลนา
เสยสายท่ายันต์ทั้ง คู่ค้ำคางเขิน”
ข้างที่เสียเปรียบในคำประพันธ์ คือข้างเชือกใด ของใคร
- ก. ข้างเจ้าพระยาไชยานุภาพ ของสมเด็จพระนเรศวร
- ข. ข้างเจ้าพระยาปราบไตรจักรของสมเด็จพระเอกาทศรถ
- ค. ข้างพลายพัทธกอบของพระมหาอุปราช
- ง. ข้างพลายพัชเนียงของนางจางซโร
๙. พระราชดำรัสข้อใดของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่ทำให้พระมหาอุปราชาทรงตัดสินใจสละพระทัย
กระทำยุทธหัตถี
- ก. สงครามกษัตริย์ทรง ภพแผ่น สองฤา
สองราชรอนฤทธิ์ร่ำ เรื่องรู้สรรพเรณู
- ข. ขัตติยายุทธ์บรรหาร คชคู่ กันนา
คงแต่เผื่อพี่น้อง ตราบฟ้าดินเกษัย
- ค. พระพี่พระผู้ผ่าน ภพอุด ตมเอย
ไปชอบเชษฐี้นหยุด รมไม้

- ง. เชิญราชร่วมคชยุทธ์ เผยเกียรติ iva แอ
 สืบกว่าสองเราไพร่ สุดสิ้นถามี

๑๐. ให้ใช้โคลงต่อไปนี้ตอบคำถาม

 “ หัสตินปิ่นธเรศให้ โททรง
 คือสมิทิมิตมาตงค์ หนึ่งอ้าง
 หนึ่งคือศิริเมษลัมม คลอสน์ มารเอย
 เคียรสายหยางาคว้าง ไชวแคว้งแทงโถม ”

 คำประพันธ์ข้างต้นนี้ใช้กลวิธีการเปรียบเทียบในลักษณะเดียวกันกับข้อใด

ก. คำขนานธารเกษมก็สมชื่อ สนุกคือเรื่องอิเหนาเสนาหา
ข. ดูทำนองนางในไกรชิงชา ดังสีดาผูกคอตีโรงโขน
ค. ขอเป็นเกือกทองรองบาทา ไปจนกว่าชีวิตจะบรลัย
ง. อันพริกไทยใบผักชีเหมือนสีกา ต้องโรยหน้าเสียหน่อยอร่อยใจ

๑๑. เหตุผลสำคัญที่สุดที่สมเด็จพระนเรศวรทรงประกาศการศึกครั้งนี้ตรงกับสำนวนข้อใด

ก. เพื่อได้ที่ชี้แพะไล่ ข. เพื่อหาทางหนีทีไล่
ค. เพราะจะตัดไฟต้นลม ง. เห็นว่าหน้าศึกถอยนอนใจ

๑๒. แม้เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายจะดำเนินความตามพระราชพงศาวดาร แต่มีอยู่ตอนหนึ่งซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงสร้างเสริมขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับขนบของวรรณคดีไทย ตอนดังกล่าวคือตอนใด

ก. การบรรยายเหตุการณ์เมืองมอญ
ข. การที่ทัพหน้าไทยถอยไม่เป็นขบวน
ค. การพรรณนาอารมณ์ของพระมหาอุปราชาระหว่างเดินทัพ
ง. การกล่าวถึงลมเวรัมภาพัดต้องเศวตฉัตรของพระมหาอุปราชากัก

๑๓. เหตุการณ์ตอนใดในลิลิตตะเลงพ่าย ที่แสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ก. ตอนเดินทัพและตั้งทัพตามตำราพิชัยสงคราม
ข. ตอนกล่าวเชิญพระมหาอุปราชามาทำสงครามยุทธหัตถี
ค. ตอนขุนบำเหน็จแก้ทหาร
ง. ตอนพระราชทานอภัยโทษแก่ทหารที่ตามเสด็จไม่ทัน

๑๔. ข้อความต่อไปนี้แสดงความรู้สึกละเอียดของบุคคลในเรื่อง

สงครามคราวนี้หนัก ใจเจ็บ ใจนา
 เรียมเร่งแหงนหางเห็บ ออกไ้อ
 ลูกตาย ฤ ใครเก็บ ผีฝาก พระเอย
 ผีจักแทงที่โพล์ ที่เพลใครเผา

ก. ความคับแค้น ข. ความเปล่าเปลี่ยว

๑๔. ข้อความต่อไปนี้แสดงความรู้สึกอย่างไรของบุคคลในเรื่อง
สงครามคราวนี้หนัก	ใจเจ็บ ใจนา
เรียมเร่งแหงนหนาวเหน็บ	อกไอ้
ลูกตาย ฤ ใครเก็บ	ผีฝาก พระเอย
ผีจักแท้งที่โพล์	ที่เพลใครเผา
ก. ความคับแค้น	ข. ความเปล่าเปลี่ยว

ค. ความหวาดหวั่น

ง. ความเศร้าโศก

๑๕. ลิลิตตะเลงพ่ายเป็นงานประพันธ์ที่มีจุดประสงค์จะสร้างความบันเทิงที่ละเมียดละไมด้วยกวีโวหารมากกว่าการบรรยายประวัติศาสตร์ตามที่เป็นจริง งานประเภทนี้มีความน่าเชื่อถือน้อย จึงมีคุณค่าด้านวรรณคดีมากกว่าด้านที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อะไรคือเกณฑ์สำคัญที่สุดที่ผู้เขียนข้อความนี้ใช้ในการประเมินค่าด้านประวัติศาสตร์ของเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ก. จุดประสงค์ในการแต่ง

ข. ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน

ค. การบรรยายตามที่เป็นจริง

ง. กวีโวหารในวรรณคดี

๑๖. สำนวนใน “ ลิลิตตะเลงพ่าย ” ข้อใดตรงกับตัวอย่างที่ยกมามากที่สุด

“ โอ้พระชนนีศรีแมนสรวง

จะโศกทรวงเสียวรู้สึกระลึกถึง

ไฉนทุกข์ถึงพิตรวงศ์ทรงรำพึง

ไฉนโศกซึ่งถึงภูคู้หทัย ”

ก. เย็นดูภูเรศเจ้า

จอมถวัลย์

เปลี่ยวอุระราชัน

ทดแท้

ข. พระเนนาคเรศอำ

เอองค์

ฤาษี มี ไครคง

คู่ร้อน

ค. พระเกิดพระก่อชนม์

ชุบชีพ มานา

เกรงบ่ทันลูกได้

กลับเต้าตอบสนอง

ง. มาเดี้ยวเปลี่ยวอกอำ

อายสุ

สถิตอยู่เอื้องคู้

ละห้อย

๑๗. “ ลิลิต ” ประกอบด้วยคำประพันธ์ประเภทใด

ก. ร่าย กับ โคลง

ข. โคลง กับ กาพย์

ค. ร่าย โคลง ฉันท์

ง. กาพย์ ฉันท์ กลอน

๑๘. ข้อใดเป็นเหตุที่แท้จริงที่ทำให้พระมหาอุปราชา **เสียวดวงแดเฮย**

ก. เกิดเป็นหมอกมืดห้อง

เวหา หนเฮย

ข. ลมชื่อเวรัมภา

พัดคลุ้ม

ค. หวนหอบหักฉัตร

คชชาติ ลงแฮ

ง. แลฐลึงกลัดกลุ้ม

เกลื่อนเพี้ยงจักรผัน

๑๙. จงแจ้งแห่งเหตุเบื้อง

โบราณ

เป็นประโยชน์ยุทธการ

กล่าวไว้

เอาใจทหารหาญ

เริ่งรีน อยู่หนา

อย่าระคนปนไกล

เกลือกกลัวขลาดเขลา

ข้อความที่พิมพ์ตัวหนา ห้ามพฤติกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องกับคนขลาดและโง่

ก. การคบหาสนิทสนม

ข. การให้ความเชื่อถือเต็มที่

ค. การมอบหมายภารกิจสำคัญ

ง. การระแวงตระวังตรวจสอบ

๒๐. “สลัดได้ใจสลัดน้อง แหรงนอน ไพรฤา
 เพราะเพื่อบารามรอน เด็กไสร”
 คำประพันธ์ข้างต้นนี้ใช้ศิลปะการแต่งตรงกับข้อใด
 ก. เล่นคำ ข. สัทพจน์ ค. อภิปาสน ง. เล่นเสียง
๒๑. คำเชิญชวนให้กระทำยุทธหัตถีที่สมเด็จพระนเรศวรตรัสกับพระมหาอุปราช
 “หัตถีรณเรศอ้าง อวสาน นี่นา
 นบือนาคตกล ห่อนพ้อง
 ขัตติยายุทธบรรหาร คชคู่ กันแอ
 คงแต่เผื่อพี่น้อง トラบฟ้าดินกษัย” เป็นการกล่าวในทำนองใด
 ก. ทำทนาย ข. พยากรณ์ ค. ฐิติการณ์ไกล ง. ชักจูงโดยโวหาร
๒๒. “นฤปติโถมถืบสู ศีกธาร
 ฟอนฟาดสูงสูมาร มอดม้วย
 สายสินธุ์ซึ่งนองพานต์ หายเหือด แห้งแอ
 พระเร่งปรีดาด้วย เพลด็จเสี้ยนเคิกกษัย”
 โคลงกลิตตะเลงฟ้ายนี้กล่าวถึงเรื่องใด เรื่องนี้มีความหมายสำคัญอย่างไร
 ก. นิमितบอกเหตุ ความมีชัยต่อศัตรู
 ข. การปราบจระเข้ ความพ่ายแพ้ของข้าศึก
 ค. น้ำป่าหลากท่วมทัพข้าศึก การไม่ต้องเสียกำลังรบ
 ง. การต่อสู้ดุเดือดของพระนเรศวร พระมหาอุปราชขาดคอช้าง
๒๓. “กลใดไปช่วยแผ้ว มีดม้วย
 ไสรวางรุมมา มีดม้วย
 มลักเล็งเหล่าพาธา ทวยเคิก สมรแอ
 เห็นตระหนักเนตรด้วย ดั่งนี้แห่งนางาย”
 คำประพันธ์นี้ในลีลาการเขียนตรงกับข้อใด
 ก. เสาวรจนี ข. นารีปราโมทย์ ค. พิโรธวาทัง ง. สัลลปังคพิสัย
๒๔. “จอมสยามขามศึกไสร ไปมี
 บานกมลเปรมปรีดี ปราบเสี้ยน ”
 คำประพันธ์นี้ แสดงถึงคุณสมบัติข้อใดของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 ก. ความอึกเขมไม่กลัวข้าศึก ข. ความเชื่อมั่นในตัวเอง
 ค. ความสำนึกในพระราชกรณียกิจ ง. ความยินดีที่จะปราบข้าศึก
๒๕. ข้อใดต่อไปนี้ชี้ให้เห็นว่า เป็นพิธีที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับศาสนาพราหมณ์
 ก. ปวงละว้าเช่นไก่ ไหว้สรวงพาลีผีสาง

โคลงบทนี้ใช้ลีลาในการประพันธ์แบบใด

ก. เสาวารจน์	ข. นารีปราโมทย์
ค. พิโรธวาทัง	ง. สัลลาบังคพิสัย

๓๒. ข้อความที่กล่าวถึง “ ลิลิตตะเลงพ่าย ” ต่อไปนี้ข้อใดที่ไม่ถูกต้อง

ก. เป็นงานนิพนธ์ของสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส
ข. จัดอยู่ในประเภทวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์
ค. แต่งด้วยรูปแบบของลิลิตคือ ร่าย กาพย์ สลับกับโคลง ๒ โคลง ๓ และโคลง ๔
ง. กวีเป็นผู้มีความรู้ทางอักษรศาสตร์สูง ใช้ศัพท์และโวหารอย่างประณีตลึกซึ้ง

๓๓. คำประพันธ์ในข้อใดแสดงลักษณะวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติของลิลิตตะเลงพ่ายได้อย่างเด่นชัดที่สุด

ก. พระเปรมปราโมทย์ไชร์	ซึ่งบดินทร์ดาลได้
สดับเบื่องบอกรงค์	
ข. สองฝ่ายหาญไช้ซ้ำ	คือสีหสูสีหกล้า
ต่อแก้วในกลาง	สมรนา
ค. ผันหลังแล่นแผ่ผ่าน	บมีผู้อยู่ต้าน
ต่อสู้สักตน	หนึ่งนา
ง. ขวัญหนีดีฝ่อพัน	พวกอเรนทร์ด้วนตัน
ดัดดันทางทวน	ไปนา

๓๔. “กุ่มแสงกรายกรนาถ ยุรยาตรอย่างไกรสร จากศิขรคูหา”

คำประพันธ์ข้างต้นนี้ใช้โวหารภาพพจน์เชิงใด

ก. อุปมา	ข. อุปลักษณะ	ค. สัญลักษณ์	ง. อธิพจน์

๓๕. ข้อใดเป็นการพระราชทานพร

ก. จงเจริญขยศด้วย	เดชะ	ข. จงพ่อย้ายนิบล	แต่ตื่น
ค. หนึ่งรู้พยัคฆ์ศึกไสร	สบสถาน	ง. อย่าหย่อนวิริยะยล	อย่างเกียจ

๓๖. ข้อใดสอนให้ใช้หลักจิตวิทยา

ก. อย่าลองคะนองตน	ตามชอบ ทำนา	ข. เอาใจทหารหาญ	เริ่งรีน อยู่นา
ค. รู้เชิงพิชัยชาญ	ซุ่มค่าย ควรนา	ง. อย่าหย่อนวิริยะยล	อย่างเกียจ

๓๗. ข้อใดเป็นหลักการครองงาน

ก. เอาใจทหารหาญ	เริ่งรีน อยู่นา	ข. อย่าระคนปนไกล	เกลือกกลั้วลาดเขลา
ค. รู้พิชัยชาญ	ซุ่มค่าย ควรนา	ง. หนึ่งรู้บำเหน็จให้	ขุนพล

๓๘. “อุรารานร้าวยแยก

เอนพระองค์ลงทม	ท้าวตื่น
เหนือคอคชชอนชบ	สังเวช
วายชีวาตม์สุดสิ้น	สุฟ้าเสวยสวรรค”

คำประพันธ์นี้ กล่าวถึงผู้ใด

ก. สมเด็จพระเอกาทศรถ

ข. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ค. พระมหาอุปราชา

ง. พระเจ้านันทบุเรง

๓๙. “พระคุณดวงเพียบพ้าน

ภูวดล

เต็มตรลอดแหล่บ่น

บ่อนไต้

พระเกิดพระก่อชนม์

ซุบซิป มานา

เกรงบ่ ทันทูกได้

กลับเต้าตอสนอง”

คำประพันธ์ข้างต้นนี้สะท้อนค่านิยมเกี่ยวข้องกับข้อใด

ก. ความกตัญญูทวดเวท

ข. ความจงรักภักดี

ค. ความซื่อสัตย์สุจริต

ง. ความนอบน้อมถ่อมตน

๔๐. “พระดีโลกนาถแผ้ว

เผด็จมาร

แจกพระราชสมภาร

พี่น้อง

เสด็จไว้พิริยะราญ

อรินาศ ลงนา

เสนอพระยศยืนกอง

เกียรติทั่วทุกกาย ”

คำประพันธ์นี้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องใด

ก. ความสูงส่งของกษัตริย์

ข. การยกย่องเกียรติกษัตริย์

ค. ความจงรักภักดีต่อกษัตริย์

ง. ความเกรงกลัวอำนาจกษัตริย์

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ชุดที่ ๔

เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

“สงครามความเค็กรั้ง แสนกล
 จงพ่ออย่ายินยล แต่ตื่น
 อย่าลองคะนองตน ตามชอบ ทำนา
 การศึกเล็กเล่ห์พิน ล่อเลี้ยวหลอกหลอน”

จัดทำโดย... นางวิบูลศรี กิ่งแก้ว

โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล

ชื่อ นามสกุล

ชั้น ม.๕ / เลขที่.....

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ชุดที่ ๔

เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้

๑. ชุดการเรียนรู้เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ชุดที่ ๔ ประกอบด้วย
 - เนื้อหา ตอนที่ ๑ เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี
 - ตอนที่ ๒ พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทานโอวาท
 - ตอนที่ ๓ พระมหาอุปราชรำพันถึงนาง
๒. นักเรียนศึกษาเนื้อหาตามลำดับ แล้วตอบคำถามแต่ละกิจกรรมและตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
๓. เมื่อนักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละชุดครบทุกกิจกรรม แล้วให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
๔. ถ้านักเรียนสงสัยหรือมีปัญหาในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้
๕. บัตรเฉลยจะใช้ได้ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม หรือแบบทดสอบครบเรียบร้อยแล้วเท่านั้น

ที่สำคัญ.....ต้องซื่อสัตย์นะคะ
ความซื่อสัตย์ จะช่วยให้ผ่านพ้นอุปสรรคได้ค่ะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. แปลความ ดีความ และวิเคราะห์สารจากการอ่าน

อย่างมีวิจารณญาณ

๒. มีความรู้ และเข้าใจในบทประพันธ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งต่อไปนี้

ศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้

ตอนที่ ๑ เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

ตอนที่ ๒ พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทอนโอวาท

ตอนที่ ๓ พระมหาอุปราชรำพันถึงนาง

ฝึกกิจกรรมและตรวจสอบกับเฉลยกิจกรรม

ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนพร้อมกับตรวจคำตอบ

ใบความรู้

@ ศึกษาเนื้อหาให้ละเอียด

@ อ่านเรื่องให้เข้าใจ

ถ้าต้องการให้ได้ถึงรสในวรรณคดี
ควรพยายามอ่านตามหลักการอ่านร้อย
และโคลงที่ปรากฏให้ถูกต้อง

ใบความรู้ที่ ๑

ตอนที่ ๑ เหตุการณ์ทางกรุงหงสาวดี

๑(๖) ^{ร้อย ๔๖} ฝ่ายพระนครรามัญ ชันท์เขตด้าวอัสตง หงสาวดีบุเรศ รั้วรู้เหตุบริหัง
แห่งเอิกอังกิดาการ ฝ่ายพลสุทธาออกทิศ ว่าอดิศวรกษัตรา มหาธรรมราชนรินทร์
เจ้าปกพันทร์ผ่านทวีป ดับชนมชีพพิราลัย เอรสไท่ญเบศ นเรศวรเสวยศวรรยา
แจ้งกิจจาตระหนัก จึงพระปิ่นปักราชสตรี บุรีรัตนหงสา ธิกับัญชาพิภาษ ด้วยมวลมาตยาการ
ว่านครรามินทร์ ผลัดแผ่นดินเปลี่ยนราช เยียววิวาทชิงฉัตร เพื่อกษัตริย์สองสู บำรุงรู้เหตุผล
ควรยาตรพลไปเยือน เตือนประยุทธ์เอาเปรียบ แม่นไปเรียบเป็นที่ โจมจู่ย่ำภพ เสน่สนนิก
ชอบ ระบอบเบื่องบรรหาร

ธิกัเอื้อนสารเสาวพจน์ แต่เอารสยศยศ องค์อิศเรศอุปราช ให้ยกยาตราทัพ
กับนครเชียงใหม่ เป็นพยุหใหญ่ห้าแสน ไปเหยียบแดนปราจีน
บุตรท่านอินถ้อยถ้อย ข้อยผู้ข้าบาทบงสุ โหรครองทำนาย
ทายพระเคราะห์ถึงชาติ พังสารราชเอารส

ธิกัผะชดบัญชา เจ้าอยุธยาธิบดี ล้วนยงยุทธ์เชี่ยวชาญ หาญหักศึกบมียอ
ต่อสู้ศึกบมียอน ไปพักอวนว่าใช้ ให้ทวงรห้าม แม่นเจ้าคร้ามเคราะห์กจ
จงอย่ายาตรยุทธนา เอาพัสดราสตร์ สวมอินทรียสร้างเคราะห์

ชตรัสเวยะเยียงขลาด องค์อุปราชยินสาร แสนอประมาณมาตย์มวล

นวลพระพักตร์ผ่องเผือด เลือดสดหมดคล้ำ ซ้ำกมลหมองมัว กลัวพระอาญาขอบ

นอบประณตบหมูล ทูลลาให้ลีลาศ ธิกัประกาศเกณฑ์พล บอกยุบลบมิหิง

ถึงเชียงใหม่ตระบัด เร่งแจ้งจัดจตุรงค์ ลงมาสู่หงสา แล้วรให้หาเมืองออก

บอกทุกแดนทุกด้าว บอกทุกท้าวทุกเทศ ทัวทุกเขตทุกขอบ

รอบสี่มามณฑล ทราบนุสนธิ์ทุกแห่ง ต่างตกแต่งแสะสาร

แสนยาหาญมहिมา คลาบรรลู่เวียงราช

แลสระปราศสระพรั่ง คั่งคับนับเหลือตรา

ต่างภาษาต่างประเทศ พิเศษสรรพแต่งตน

ข้าศึกยลแสงฤทธิ์ บพิตรรเทียบทัพหลวง โดยกระทรวงพยุบาตร จักยาตราตรู่เข้า

เสด็จเข้านิเวศให้ เกรียมอุระราชใหม่ หม่นเศร้าศรีสลาย อยู่หนา

มีต่อครับ

เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น อ่านถอดความจากร่ายนะครับ

ถอดความจากร่าย

ฝ่ายเมืองมอญ เขตแดนแคว้นตะวันตก เมืองหงสาวดี รู้ข่าวในไม่ช้าว่า ฝ่ายประเทศทางทิศตะวันออก (เมืองไทย) นั้น กษัตริย์ผู้เป็นใหญ่สมเด็จพระมหาธรรมราชา พระเจ้าแผ่นดินผู้ครองเมือง เสด็จสวรรคต โอรสของพระองค์คือ สมเด็จพระนเรศวรได้ครองราชย์สมบัติ เมื่อทราบเรื่องราวชัดเจนแล้ว พระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงหงสาวดีจึงทรงตรัสปรึกษาหารือกับมวลอำมาตย์ทั้งหลาย ว่ากรุงศรีอยุธยาผลัดแผ่นดินเปลี่ยนกษัตริย์ อาจมีการทะเลาะวิวาทกันเพื่อชิงราชสมบัติ ระหว่างกษัตริย์สองพระองค์ (พระนเรศวรกับพระเอกาทศรถ) ยังไม่รู้เหตุผลประการใด ควรส่งทัพไปเหยียบดินแดนไทยเป็นการเตือนสงครามเอาเปรียบไว้ก่อน ถ้าเหตุการณ์ไม่เรียบร้อยก็เป็นโอกาสดี ให้จู่โจมตีเอาบ้านเมืองทันที ขุนนางทั้งหลายเห็นชอบตามพระราชดำรินั้น พระเจ้าหงสาวดี จึงตรัสกับพระโอรสผู้ทรงยศ องค์พระมหาอุปราช ให้เตรียมทัพพร้อมกับพระมหाराชเจ้านครเชียงใหม่ เป็นทัพใหญ่ ๕ แสน ไปทำศึกแดนตะวันออก (เมืองไทย) พระโอรสท่านฟังแล้วตอบว่า ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นข้าฝ่าพระบาทเวลานี้ไคร่ทำนายนว่า กำลังมีเคราะห์ถึงตาย พระเจ้าหงสาวดีได้ฟังคำพระโอรส จึงตรัสประชดแดกดันว่า เจ้ากรุงศรีอยุธยามีโอรส ล้วนเชี่ยวชาญการรบ กล้าหาญในการศึกไม่ย่อท้อ ต่อสู้ข้าศึกไม่ต้องให้พระราชบิดาใช้เลย มีแต่จะต้องห้ามปราม ถึงเจ้าหาตกแล้วเคราะห์ร้าย ก็อย่าไปรบเลยให้เอาผ้าถุงผู้หญิง นุ่งเสียจะได้บรรเทาเคราะห์ พระเจ้าหงสาวดีก็กล่าวเยาะหยันความหวาดกลัวของพระมหาอุปราชเมื่อได้ยินเช่นนั้นพระมหาอุปราชรู้สึกอับอายขุนนางทั้งหลายอย่างมาก พระพักตร์หม่นมัว ชีตสลดหมองคล้ำ ซ้ำใจ และไม่สบายใจ แต่ด้วยความกลัวพระราชอาญา จึงกราบแทบพระบาททูลลาพระเจ้าหงสาวดีแล้วออกมา ป่าวประกาศเกณฑ์ไพร่พลทหารส่งข่าวไปไม่นานรู้ถึงนครเชียงใหม่ ให้เร่งจัดกองทัพ (ช้าง, ม้า, รถ, เหล่ารบ) ลงมาหงสาวดีแล้วสั่งให้หัวเมืองขึ้นทั้งหมด บอกไปทุกเขตทุกแคว้น บอกเจ้าเมืองทุกๆ ที่ ซึ่งอยู่รอบๆ ขอบเขตชนทสีมา ให้ทราบข้อความทุกแห่ง ต่างเตรียมม้า และช้าง เป็นกองทัพยิ่งใหญ่มิแสนยานุภาพ ยกมาถึงเมืองหงสาวดี มองดูพร้อมแน่นขนัด จำนวนมากมายเกินนับได้ มีชาวต่างชาติต่างภาษา แต่งกายเตรียมพร้อมเป็นพิเศษ ข้าศึกเห็นแล้วกลัวฤทธิ์ มีพระมหาอุปราชเป็นทัพหลวง ตามธรรมเนียมการยกทัพ เพื่อจะไปในเช้าตรู่วันรุ่งขึ้น เสร็จแล้วเสด็จเข้าที่ประทับด้วยพระทัยโสกเศร้า จนหมดสง่าราศี

ลองฝึกกิจกรรมดีกว่า

กิจกรรมที่ ๑

เกมต่อคำศัพท์

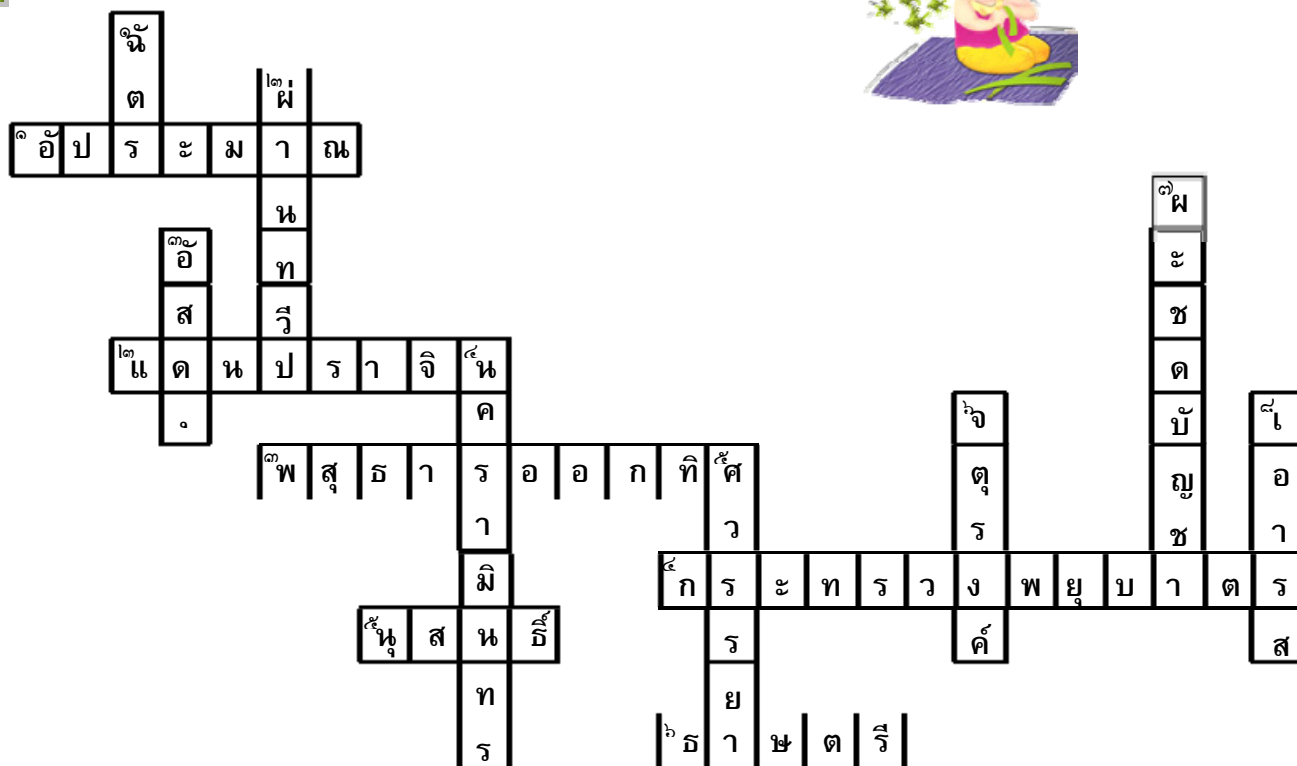
วิธีเล่น

๑. อ่านปริศนาตามแนวตั้งและแนวนอนทีละข้อ
๒. ตีความปริศนาแต่ละข้อให้ถูกต้อง เพื่อหาคำศัพท์ที่เป็นคำในบทเรียน
๓. เขียนคำหรือข้อความตามข้อ ๒ ลงในตารางอักษรไขว้
๑ ช่อง ต่อ ๑ ตัวอักษร (รวมสระบน สระล่าง วรรณยุกต์ และทัณฑฆาตที่อยู่บนหรือใต้อักษรตัวนั้นด้วย)

เฉลย

เกมต่อคำศัพท์

๑

๒

๓

๔

๕

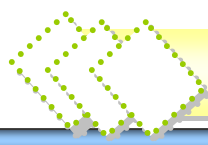
๖

๗

๑. พระเศวตฉัตร เครื่องหมายตำแหน่งพระเจ้าแผ่นดิน
๒. ครอบครองเมือง
๓. แคว้นตะวันตก คือประเทศมอญ ซึ่งในครั้งนั้นพม่า ครอบครองเอาเมืองหงสาวดีเป็นเมืองหลวง
๔. เมืองพระรามผู้เป็นใหญ่ หมายถึงกรุงศรีอยุธยา
๕. สมบัติบ้านเมือง
๖. ทหารสี่เหล่า คือ เหล่าช้าง ม้า รถ และพลเดินเท้า
๗. ตรัสประชด
๘. โอรสของผู้ทรงยศ(ในที่นี้คือพระมหาอุปราช)

แนวหนอน

๑. อาย
๒. แดนตะวันออก หมายถึงเมืองไทย
๓. ประเทศทางทิศตะวันออก (ประเทศสยาม)
๔. ตามทำเนียบการยกกองทัพ
๕. ทราบนุสนธิ์ ที่นี้หมายถึงเพียงทราบข้อความ
๖. แผ่นดิน

ใบความรู้ที่ ๒

หลักการถอดคำประพันธ์

๑. ก่อนจะลงมือถอดคำประพันธ์ ควรอ่านข้อความในคำประพันธ์นั้นให้จบหลายๆเที่ยว และจับใจความให้ได้ โดยถูกต้องครบถ้วน ไม่ควรอ่านเพียงบรรทัดเดียวแล้วรีบถอดความก่อนที่จะเข้าใจ
๒. พยายามรักษารูป เรื่องของคำประพันธ์นั้นๆไว้ให้มาก เพื่อกำหนดได้ อย่าต่อเติม อย่าขยายความให้ละเอียดพิสดารออกไปโดยปราศจากความจำเป็น ถอดเอาแต่เนื้อความ พุดออกมา เป็นภาษาร้อยแก้วง่ายๆ คำที่ใช้เรียกชื่อหรือคำสร้อยประกอบชื่อตัดทิ้งเสีย เช่น ตอนพระนางมัทรีคร่ำครวญถึงชาติกันหา ในเรื่องมหาเวสสันดร
๓. พยายามถอดทุกๆคำที่เป็นคำศัพท์ ซึ่งไม่ใช่คำเรียกชื่อหรือคำสร้อยประกอบชื่อ ดังตัวอย่างในข้อ 2 แต่ถ้าไม่สามารถหาคำร้อยแก้วมาถอดความหมายให้ตรงกับศัพท์นั้นได้ ก็ควรแปลทับศัพท์หรือถอดความเอาที่พอ
๔. ต้องคำนึงถึงบรรยากาศของเนื้อเรื่องเดิม รักษาบรรยากาศให้คงเดิม เช่น ถ้าเป็นบทประพันธ์ที่แสดงความโกรธ ความชิง ความรัก ฯลฯ พยายามถอดความแสดงบรรยากาศเดิมของคำประพันธ์เอาไว้ให้รู้สึกได้ว่า โกรธ ชิง และรักจริงๆ
๕. เมื่อข้อความใดถอดความแล้วยังไม่เป็นภาษาร้อยแก้วที่ดี ก็ขัดเกลาเพิ่มเติมคำได้ตามสมควร แต่ไม่ใช่อธิบายอย่างเยิ่นเย้อ ถ้าข้อความใดถอดความแล้วขาดความสำคัญหรือสำนวนฟังขัดหู หรือประโยคในภาษาร้อยกรอบนั้นสลับซับซ้อน ก็แต่งถ้อยคำให้สละสลวย ซอยประโยคออกเป็นประโยคสั้นๆ เป็นภาษาความเรียงที่ดีและเรียงลำดับในความใจตรงกับเนื้อเรื่องเดิม อย่าลำดับความผิด รวมทั้งการใช้สรรพนาม (ถ้ามี) ก็ต้องใช้ตาม บุรุษ เพศ พจน์ อย่างเดียวกับของเดิม ตัวอย่างเช่น

ปางนั้นนฤเบศเบื้อง
 เถลิงพิภพอโยธยา
 พระเดชดังรามรา-
 ออกออเรนทร์รั้ว

บุรพา ภพเส
 ยิ่งผู้
 มพเพ่น เชิญเส
 เร่งร้าวราญสมร

ถอดความได้ว่า ขณะนั้น สมเด็จพระนเรศวรพระราชาฝ่ายสยามประเทศทรงครอบครองกรุงศรีอยุธยา ทรงเป็นใหญ่ยิ่งกว่าคนทั้งปวง พระเดชของพระองค์เปรียบเหมือนพระเดชของพระรามผู้ปราบศัตรูให้ราบคาบลงได้ ข้าศึกฝ่ายเขมรรู้เข้าก็ท้อถัว

ฝึกอ่านโคลงจากคำประพันธ์แล้วถอดความให้ได้ใจความสมบูรณ์

๒/๗

โคลง ๒

พระผาดผายสู่ห้อง

หาอนุชนวณ้อง

หนุ่มหน้าพระสนม

ถอดความ

๓/๘

ปวงประนมบเกล้า

งามเสียมเพ็ญเฝ้า

อยู่ถ้าทูลสนอง

ถอดความ

ทรงพระเกษมเกษมเกรว เวลมาขจร จงรสแสน

คลาดเกล้าคลาสมร

ถอดความ

๔/๙

จำใจรจากสรอย

อยู่แม่อย่าละหอย

ห่อนซ้ำคืนสม แม่แล

ฯลฯ

ถอดความ

ทำเสร็จแล้ว ตรวจสอบการถอดความนะครับ

เฉลยกิจกรรมที่ ๒

๒/๗

โคลง ๒

พระผาดผายสู่ห้อง
หนุ่มหน้าพระสนม

หาอนุชนวณ้อง

ถอดความ

พระมหาอุปราชฯ เสด็จเข้าห้องเหล่านางสนมผู้มีใบหน้าเป็นสาวสวยพริ้ง

๓/๘

ปวงประนมบเกล้า

งามเสียมเพี้ยมเฝ้า

อยู่ถ้ำทูลสนอง

ถอดความ

หมู่นางพระสนมมือกัมไหว้ เข้าเฝ้าอย่างสงบเสียมสวຍงามอยู่คอยรับสนอง
รับสั่ง

๔/๙

กรตระกองกอดแก้ว

เรียมจักร้างรสแคล้ว

คลาดเกล้าคลาสมร

ถอดความ

พระมหาอุปราชฯ ประคองกอดพระสนม รับสั่งว่าพระองค์ต้องจากไปไกล ไม่ได้อยู่ด้วย ทรง
ปลอบพระสนมว่า ทรงจำใจจากนางที่รัก

๕/๑๐

จำใจจจากสร้อย

อยู่แม่อย่าละห้อย

ห่อนซ้าคีนสม แม่แล

ฯลฯ

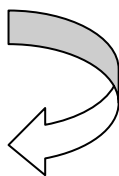
ถอดความ

ขออย่าไต่กรรไกรคร่าครวญ เพราะพระองค์จะรีบกลับมาในไม่ช้านี้

ศึกษาเนื้อหาต่อดีกว่า

ตอนที่ ๒ พระเจ้ากรุงหงสาวดีประทานโอวาท

ครั้งนี้ ทำความเข้าใจ
จากการถอดความไปพร้อม ๆ กันนะคะ

อ่านบทประพันธ์ จากตอนที่ ๒

๖/๒๕ โคลง^๓ ภูบาลอื่นอำนาจย อวยพระพรเลิศล้ำ
จงอยู่ร่ำอย่าพิน แห่งเงื้อมมือเทอญ พ่อนา

ถอดความ

พระเจ้าหงสาวดีพระราชทานพรให้กรุงศรีอยุธยาอยู่ในเงื้อมมือของพระมหาอุป

๗/๒๖ โคลง^๔ จงเจริญชเยศด้วย เดชะ
ชาวอยุธยาอย่าพะ พ่อได้
จงแพ้พินาศพระ วิริยภาพ พ่อนา
ชนะแต่สองท่านไท้ ธิราชเจ้าจอมสยาม

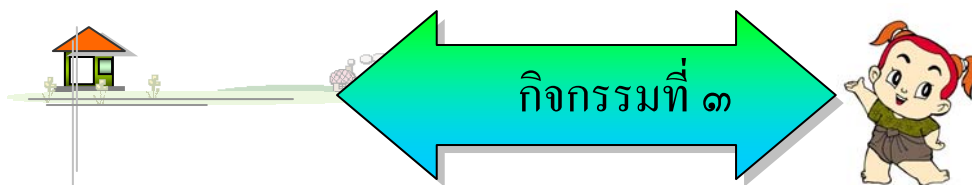
ถอดความ

ขอให้เจริญรุ่งเรืองด้วยเดชานุภาพ ชาวอยุธยาอย่าต้านทานพ่อได้ ให้มีชัยชนะ
สมเด็จพระนเรศวร กับสมเด็จพระเอกาทศรถด้วยกำลังทัพของพระมหาอุปราช

๘/๒๗ สงครามความเด็กซึ่ง แสนกล
จงพ่ออย่ายินยอม แต่ตื่น
อย่าลองคะนองตน ตามชอบ ทำนา
การศึกเล็กเล่ห์พิน ล่อเลี้ยวหลอกหลอน

ถอดความ

แล้วทรงพระราชทานโอวาทว่าการทำศึกสงครามนั้นต้องรู้หลัก อย่าฟังและดู
อะไรผิวเผิน ไม่ให้ศึกคะนองตามใจตัวเอง เพราะสงครามประกอบด้วย ยุทธวิธี
หลอกล่อให้หลงกล ได้ลึกซึ้งนัก

ฝึกถอดคำประพันธ์จากคำประพันธ์ต่อไปนี้

๙/๒๘	จงแจ้งแห่งเหตุเบื่อง	โบราณ
	เป็นประโยชน์ยุทธการ	กล่าวไว้
	เอาใจทหารหาญ	เริ่งรีน อยู่หนา
	อย่าระคนปนไกล้	เกลือกกลั้วลาดเขลา

ถอดความ

.....

๑๐/๒๙	หนึ่งรู้พยุหศึกไสร้	สบสถาน
	เจนจิตวิทยาการ	กาจเกล้า
	รู้เชิงพิชัยชาญ	ชุมค่าย ควรนา
	อาจจักรอนรณแผ้ว	แผกแพ้วพังหนี

ถอดความ

.....

.....

๑๑/๓๐	หนึ่งรู้บำเหน็จให้	ขุนพล
	อันสมรรถมือผจญ	จิตเสียน
	อย่าหย่อนวีริยะยล	อย่างเกียจ
	แปดประการกลเทียร	ถ่องแท้ทางแถลง

ถอดความ

.....

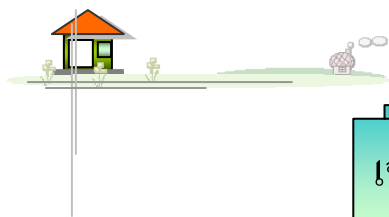
.....

๑๒/๓๑	จงจำคำพ่อไซ้	สั่งสอน
	จงประสิทธิ์สมพร	พ่อให้
	จงเรื่องพระฤทธิรอน	อริราช
	จงพ้อลุลลาภได้	เผด็จจ้าแดนสยาม

ถอดความ

.....

.....

เฉลย กิจกรรมที่ ๓

๙/๒๘

ถอดความ

จงรู้คติโบราณที่กล่าวถึง การสงครามไว้ว่า ให้เอาใจทหาร อย่างฉลาด
อย่าอยู่ใกล้คนโง่เขลาเบาความ

๑๐/๒๙

ถอดความ

รู้จักกระบวนทัพข้าศึก และมีความเชี่ยวชาญเก่งกล้าสามารถ
รู้วิชาการ ตลอดจนรู้จักการตั้งค่าย ซึ่งช่วยให้การรบได้ชัยชนะข้าศึก

๑๑/๓๐

ถอดความ

รู้จักปูนบำเหน็จรางวัลให้นายทัพ ผู้ต่อสู้จนข้าศึกพ่ายแพ้
ให้มีความพากเพียร ทั้งหมดมี ๘ ประการตั้งที่พอล่าออกมา

๑๒/๓๑

ถอดความ

รู้จักกระบวนทัพข้าศึก และมีความเชี่ยวชาญเก่งกล้าสามารถ
รู้วิชาการ ตลอดจนรู้จักการตั้งค่าย ซึ่งช่วยให้การรบได้ชัยชนะข้าศึก

ใบความรู้

ตอนที่ ๓ พระมหาอุปราชำพันถึงนาง

๑๓(๗๙)	โคลง ๔	มาเดี้ยวเปลี่ยวอกอ้า	อายสุ
		สถิตอยู่เอื้องคู้	ละห้อย
		พิศพจน์พฤษบุ	บานเบิก ใจนา
		พลางคะนึ่งนุชน้อย	แห่งน้อยนวลสงวน
		ฯลฯ	

ถอดความ

พระมหาอุปราชำ พันทำพันถึงพระสนมว่า พระองค์เดินทางมาคนเดียว รู้สึกเปล่าเปลี่ยวในยิ่งนัก ทอดพระเนตรเห็นพันธุ์ไม้สวยงามเบิกบานใจ ก็อดรำลึกถึงนางที่รักไม่ได้

๑๔(๘๐)	สลัดไดโตสลัดน้อง	แขนงนอน ไพรฤา
	เพราะเพื่อมาราญรอน	เศกไสร
	สละสละสมร	เสมอชื่อ ไม่นา
	นี้กระกำนามไม้	แมนแมนทรวงเรียม
	ฯลฯ	

ถอดความ

เมื่อเห็นต้นสลัดได เหมือนพระองค์สลัดทิ้งนาง มานอนคนเดียวกลางป่าเพื่อไปรบศึก ต้นสละก็เหมือนทรงเสียสละนางมา ส่วนต้นระกำก็มีความหมายเหมือน ความระกำทุกข์ของพระองค์เอง

๑๕(๘๑)	สายหยุดหยุดทุกกลิ่นฟุ้ง	ยามสาย
	สายบ่หยุดเสนห์หาย	ห่างเศร้า
	ก็คืนที่วันวาย	วางเทวษ ราแม่
	ถวิลทุกขบคำเข้า	หยุดได้ฉันใด
	ฯลฯ	

ถอดความ

ดอกสายหยุดพอสายก็หยุดส่งกลิ่นหอม แต่ความรัก และความเศร้าโศกไม่เคยหยุด แม้เวลาจะสายสักเพียงใด อีกก็คืนที่วันจึงจะสว่างทุกข์เสียที ในเมื่อไม่สามารถหยุดความคิดถึงนาง ซึ่งมีอยู่ทุกเวลาได้เลย

 กิจกรรมที่ ๔

คำชี้แจง

เลือกอักษรหน้าคำหรือข้อความที่กำหนดให้เติมในช่องคำตอบให้ถูกต้อง

คำหรือข้อความที่เลือกตอบ

ก	พินาศ	ข	อัยย
ค	พะพื่อได้	ง	เชิงพิชัย
จ	ชเยศ	ฉ	ภูบาล
ช	ยินยล	ซ	วิริยภาพ
ฌ	บำเหน็จ	ญ	เสี้ยน
ฎ	สมรรถ	ฏ	อริ
ฐ	ยุทธการ	ท	พยุหเศิก
ฒ	เหตุ	ณ	วิทยาการ

ก ขณ

ตอบหน้าถัดไป

เลือกอักษรที่ถูกลงช่องคำตอบ ค่ะ

ช่อง	ปัญหา	คำตอบ
๑	กรุงศรีอยุธยา	(.....)
๒	พระเจ้าแผ่นดิน	(.....)
๓	ชัยมงคล	(.....)
๔	อย่าต้านทานพอได้	(.....)
๕	ความฉิบหาย	(.....)
๖	ความปากเพียร , ความกล้า	(.....)
๗	ไฉยีน	(.....)
๘	สิ่งหรือเรื่องที่ทำให้เกิดผล , เค้ามูล	(.....)
๙	การรบ	(.....)
๑๐	กระบวนศึก	(.....)
๑๑	วิชาความรู้	(.....)
๑๒	ตำราพิชัยสงคราม	(.....)
๑๓	รางวัล	(.....)
๑๔	ความสามารถ	(.....)
๑๕	ข้าศึกศัตรู(เลียนศึก)	(.....)
๑๖	ข้าศึก	(.....)

เฉลยกิจกรรมที่ ๔

เติมในช่องแบบนี้คือคำตอบที่ถูกต้องนะคะ

ช่อง	ปัญหา	คำตอบ
๑	กรุงศรีอยุธยา	(.....ข.....)
๒	พระเจ้าแผ่นดิน	(.....จ.....)
๓	ชัยมงคล	(.....จ.....)
๔	อย่าต้านทานพ่อได้	(.....ค.....)
๕	ความฉิบหาย	(.....ก.....)
๖	ความปากเพียร , ความกล้า	(.....ช.....)
๗	ไฉ่ยีน	(.....ช.....)
๘	สิ่งหรือเรื่องที่ทำให้เกิดผล , คำมูล	(.....ฒ.....)
๙	การรบ	(.....ฐ.....)
๑๐	กระบวนศึก	(.....ท.....)
๑๑	วิชาความรู้	(.....ณ.....)
๑๒	ตำราพิชัยสงคราม	(.....ง.....)
๑๓	รางวัล	(.....ฒ.....)
๑๔	ความสามารถ	(.....ณ.....)
๑๕	ข้าศึกศัตรู(เลียนศึก)	(.....ญ.....)
๑๖	ข้าศึก	(.....ณ.....)

กิจกรรมที่ ๕

ตอนที่ ๑

เลือกคำที่กำหนดให้ เติมหน้าข้อความที่อธิบายความหมายได้ถูกต้อง

สลัดใด	เอ้	พฤษย์	พบุ	สถิต	ระกำ
กะนึ่งนุช	ราญรอน	เทวษ	ถวิล	สละ	สายหยุด

- ๑ หนึ่ง, สำคัญ
- ๒ อยู่, ยืนอยู่, ตั้งอยู่
- ๓ ต้นไม้
- ๔ งาม
- ๕ คึดตริกตรองถึงนาง
- ๖ ต้นสลัดใด เปรียบสลัดทั้งนางมาทำศึก
- ๗ รบ, ต่อสู้
- ๘ ต้นสละ เปรียบสละนางมา
- ๙ ต้นระกำ เปรียบกับระกำอก
- ๑๐ ดอกสายหยุด
- ๑๑ ทุกข์โศก
- ๑๒ คิดถึง

ตอนที่ ๒

ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. พระเจ้าหงสาวดีในลิลิตตะเลงพ่ายมีพระนามว่า

ตอบ

๒. กษัตริย์ของไทยที่สวรรคตในสมัยที่กล่าวถึงหมายถึง

ตอบ

๓. “เยียววิวาทชิงฉัตร เพื่อกษัตริย์สอง” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงใคร

ตอบ

๔. “ธ ก็เอื้อนสารเสาวพจน์ แต่เอารสยศยศ” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงใคร

ตอบ

๕. เพราะเหตุใดพระเจ้ากรุงหงสาวดี จึงมีคำสั่งให้โอรสจัดทำมาทำศึกกับประเทศไทยเพราะ

ตอบ

๖. กระทรวงพยุหบาตร หมายถึง

ตอบ

๗. เพราะเหตุใดโอรสของพระเจ้ากรุงหงสาวดีจึงไม่ยอมนำทัพมารบกับไทยตามคำสั่งของบิดา

ตอบ

๘. “บุตรท่านยืนท้อถ้อย” มีความหมายว่า

ตอบ

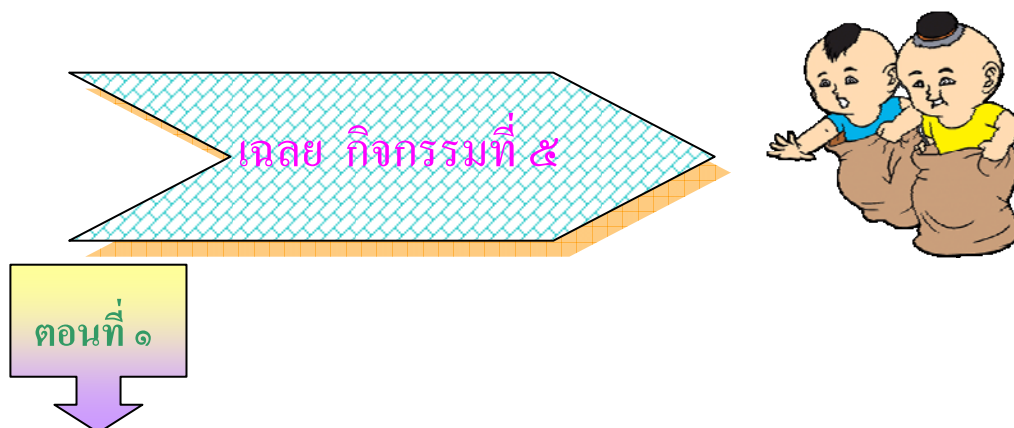
๙. “สายหยุดหยุดกลิ้งฟุ้ง ยามสาย
สายป่หยุดเสน่ห้หาย ห้างเศร้า”

คำประพันธ์ข้างต้นนี้ใช้ศิลปะในการประพันธ์แบบใด

ตอบ

- ๑๐ ฝ่ายพระนครรามัญ ชันท์เขตด้าวอัสตง หงสาวดีบุเรศ รั้วรู้เหตุมิหิง แห่งเอิกอังกิดาการ
ฝ่ายพสุธารออกทิศ”เหตุดังกล่าวคือ

ตอบ

เอ้	๑. หนึ่ง, สำคัญ
สถิต	๒. อยู่, ยืนอยู่, ตั้งอยู่
พฤษ	๓. ต้นไม้
พบุ	๔. งาม
คะนิงหนูช	๕. คิตตริกตรองถึงนาง
สลัดได	๖. ต้นสลัดได เปรียบสลัดทั้งนางมาทำศึก
ราญรอน	๗. รบ, ต่อสู้
สละ	๘. ต้นสละ เปรียบสละนางมา
ระกำ	๙. ต้นระกำ เปรียบกับระกำอก
สายหยุด	๑๐. ดอกสายหยุด
เทวษ	๑๑. ทุกข์โศก
ถวิล	๑๒. คิดถึง

เฉลยกิจกรรมที่ ๕

๑. พระเจ้าหงสาวดีในลิลิตตะเลงพ่ายมีพระนามว่า

ตอบ พระเจ้านันทบุเรง

๒. กษัตริย์ของไทยที่สวรรคตในสมัยที่กล่าวถึงหมายถึง

ตอบ สมเด็จพระมหาธรรมราชา

๓. “เยียววิวาทชิงฉัตร เพื่อกษัตริย์สองสู้” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึง

ตอบ สมเด็จพระนเรศวร และพระเอกาทศรถ

๔. “ธ ก็เอื่อนสารเสาวพจน์ แต่เอารสยศเยศ” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงใคร

ตอบ พระมหาอุปราช

๕. เพราะเหตุใดพระเจ้ากรุงหงสาวดี จึงมีคำสั่งให้โอรสจัดทัพมาทำศึกกับประเทศไทยเพราะ

ตอบ เพราะ กษัตริย์ของไทยเสด็จสวรรคต เป็นช่วงเวลาของไทยกำลังอ่อนแอ เป็นการได้เปรียบในการทำศึก

๖. กระบวนพยุหยาตรา หมายถึง

ตอบ ตามแบบแผนของกระบวนทัพ

๗. เพราะเหตุใดโอรสของพระเจ้ากรุงหงสาวดีจึงไม่ยอมนำทัพมารบกับไทยตามคำสั่งของบิดา

ตอบ เพราะโอรสเหล่านั้นต่างมีพระองค์กำลังมีเคราะห์ถึงแก่ชีวิต

๘. “บุตรท่านยืนท้อถ้อย” มีความหมายว่า

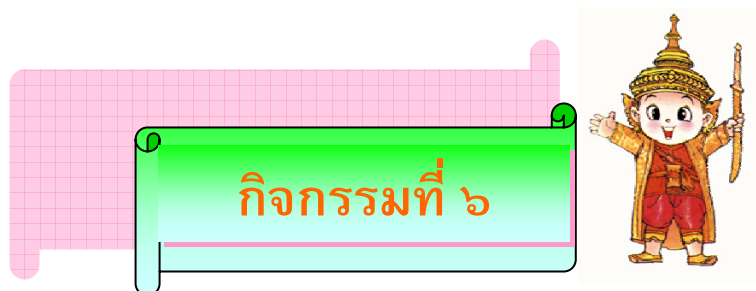
ตอบ พระมหาอุปราชได้ยืนขาตีกก็ทรงท้อถอยในการทำสงคราม

๙. “สลัดไคไคสลัดน้อง แหนงนอน ไพรฤา
เพราะเพื่อมารายรอน เด็กไสร”
คำประพันธ์ข้างต้นนี้ใช้โวหารภาพจน์ใด

ตอบ การเล่นคำ

๑๐. “ฝ่ายพระนครรามัญ ชันช้เขตต์ด้าวอัสตง หงสาวดีบุเรศ รั้วรู้เหตุบุมิหิง แห่งเอิกอังกิดาการ
ฝ่ายพสุธารออกทิศ” เหตุดังกล่าวคือ

ตอบ พระมหากษัตริย์ของไทยสวรรคต

จงกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และกาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อความที่ผิด

-๑. พระมหาอุปราชามีความยินดีที่จะได้ทำศึกกับไทยในสมัยนั้น
-๒. พระเจ้าหงสาวดีมีความเห็นว่าในขณะที่เมืองไทยสิ้นพระมหากษัตริย์ ความวุ่นวายจะทำให้สามารถตีเมืองไทยได้ง่าย
-๓. พระเจ้าหงสาวดีอวยพระพรให้พระมหาอุปราชามีชัยชนะ สามารถเอาชนะข้าศึกศัตรูได้
-๔. อย่าโง่เขลาเบาความเป็นโอวาทที่พระเจ้าหงสาวดีประทานให้แก่พระมหาอุปราชา
-๕. คำว่า จตุรงค์ หมายถึง การรบสี่แบบตามคติโบราณ
-๖. ก่อนเดินทางเพื่อทำการศึกสงครามพระมหาอุปราชา ทรงลาพระสนมด้วยความอาลัยอาวรณ์
-๗. “หนึ่งรู้พยุหศึกไชร์ สบสถาน” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงรู้จักกระบวนทัพข้าศึก
-๘. ภูบาล อั้นอำนาจ อวยพระพรเลิศล้ำ” ภูบาล หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์
-๙. “จงแจ้งแห่งเหตุเบื้อง โบราณ” หมายถึงความรู้ในการทำศึกสงครามให้ชนะ
-๑๐. “แม่นเจ้าคร้ามเคราะห์กาจ จงอย่ายาตรยุทธนา เอาพัสดราสตร์ สวมอินทรีย์สร้างเคราะห์” ผู้กล่าวข้อความนี้คือ พระเจ้านันทบุเรง

เฉลยกิจกรรมที่ ๖

๑. ✕	๒. ✓	๓. ✓	๔. ✓	๕. ✕
๖. ✓	๗. ✓	๘. ✕	๙. ✕	๑๐. ✕

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

คำสั่ง เลือก ✕ ข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. “หงสาวดีบุเรศ รั้วรู้เหตุมิหิง แห่งเอิกอังกิดาการ” จากคำประพันธ์นี้ ทางกรุงหงสาวดีรู้เหตุอะไรเป็นสำคัญ
 - ก. สมเด็จพระมหาจักรพรรดิเสด็จสวรรคต
 - ข. สมเด็จพระมหาธรรมราชาเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ
 - ค. สมเด็จพระมหาธรรมราชาเสด็จสวรรคต และสมเด็จพระนเรศวรเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ
 - ง. สมเด็จพระนเรศวรเสด็จสวรรคต และสมเด็จพระมหาธรรมราชาเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ
๒. “จงจำคำพ่อไซ้ สั่งสอน
 จงประสิทธิ์สมพร พ่อให้
 จงเรื่องพระฤทธิรอน อริราช
 จงพ่ออุลลาภได้ เผล็ดข้าวแดนสยาม”
 จากโคลงบทนี้เด่นในด้านใด

ก. คำคำ	ข. ใจคำไพเราะ
ค. ความหมายดี	ง. มีการเปรียบเทียบ
๓. “พ่อ” ในโคลงบทที่ ๔ หมายถึงใคร

ก. พระเจ้าบุเรงนอง	ข. พระมหาอุปราชา
ค. พระเจ้านันทบุเรง	ง. สมเด็จพระนเรศวร
๔. จงแจ้งแห่งเหตุเบื้อง โบราณ
 เป็นประโยชน์ยุทธการ กล่าวไว้
 เอาใจทหารหาญ เรืองร่น อยู่มา
 อย่าระคนปนไกล เหลือกกล้วยตลาดเขลา
 ข้อความที่พิมพ์ตัวหนา ห้ามพฤติกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องกับคนตลาดและวัง

ก. การคบหาสนิทสนม	ข. การให้ความเชื่อถือนิยม
ค. การมอบหมายภารกิจสำคัญ	ง. การระแวงระวังตรวจสอบ
๕. “ข้าศึกยลแสงฤทธิ์ บพิตร ธิเบศรทัพลวง...” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึง

ก. พระเจ้านันทบุเรง	ข. พระมหาอุปราชา
ค. ทหารเอกของพระราช	ง. พระเจ้าบุเรงนอง

๖. “สลัดไดใดสลัดน้อง แหนงนอน ไพโรฤา
เพราะเพื่อบารามารอน เสกไชรี”
คำที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง
- ก. การตัดจากนางอันเป็นที่รัก ข. การตัดใจจากความเศร้าโศก
ค. การตัดสินพระทัยอันแน่วแน่ ง. เป็นชื่อต้นไม้ที่ชื่อต้นสลัดได
๗. พระมหาอุปราชไม่อยากจะยกทัพไปรบกับสมเด็จพระนเรศวรเพราะเหตุผลในข้อใด
- ก. องค์บิดาชราแล้ว ควรดูแลไพร่พล
ข. โหระหวางทำนายนาย ทายพระเคราะห์ถึงฆาต
ค. ก่อนออกรบตรัสตรง กลัวจะต้องเสียศักดิ์ศรี
ง. คณะนักเสวยฤทธิ์ บพิตรไปเทียบทัพหลวง
๘. เจ้ายุทธยามีนบุตร ล้วนขงยุทธเชียวชาญ ชาญหักศอกมิย่อ ต่อสู้กับมิหยอน ไปพักนอนว่าไข้ ให้
หลวงห้าม แม้เจ้าคร้ามเคราะห์กาจ จงอย่ายาดรยุทธนา เอาพัสดราสตรีย สวมอินทรีย์สร้างเคราะห์
ข้อความนี้ผู้กล่าวใช้น้ำเสียงอย่างไร
- ก. โกรธเคือง ข. อิงฉฉา
ค. ประชด ง. เกียดแค้น
๙. คำว่า “เอาพัสดราสตรีย สวมอินทรีย์ สร้างเคราะห์” หมายความว่าตรงกับข้อใด
- ก. จงนำเสื้อผ้าสตรียมาใส่แล้วจะได้ไม่ต้องไปรบ
ข. จงนำเสื้อผ้าสตรียมาใส่แล้วเคราะห์จะได้ลดน้อยลง
ค. จงนำเสื้อผ้าสตรียมาใส่แล้วจะได้ป้องกันเคราะห์ร้าย
ง. จงนำเสื้อผ้าสตรียมาใส่แล้วจะเป็นการสะเดาะเคราะห์
๑๐. ข้อความในข้อใดอธิบายความรู้สึกความทุกข์ใจของพระมหาอุปราชได้เห็นภาพพจน์ที่สุด
- ก. นวลพระพักตร์ฟ่องเผือด เลือดสดคหมดคล้ำ ช้ำกมลหมองมัว
ข. จำใจรจากสร้อย อยู่แม่อย่าละห้อย
 ห่อนซำกินสม แม่แล
ค. มาเดียวเปลี่ยวอกอ้า อายุสุ
 สถิตอยู่เอื้องคู้ ละห้อย
ง. กลัวพระอาญาขอบ นอบประนตบทมุล

เฉลยแบบทดสอบ

๑. ง.	๒. ก.	๓. ข.	๔. ก.	๕. ข.
๖. ง.	๗. ข.	๘. ก.	๙. ง.	๑๐. ก.

คนดี

ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี
 ไม่มีใครที่จะทำให้เป็นคนดีได้ทั้งหมด
 การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย
 จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี
 หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี
 ให้คนดีปกครองบ้านเมือง
 และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ
 ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
 ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ

๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๖

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม อาจารย์พิเศษระดับมหาบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาดิกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาและรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ
นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(ฝ่ายมัธยม)
3. นางสาวกมลพร พานิชการบดี ครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาไทย
โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางวิบูลศรี กิ่งแก้ว
วันเดือนปีเกิด	18 สิงหาคม 2508
สถานที่เกิด	จ.อุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	100/28 หมู่ 6 ไอร์สออคิตพาร์ค ต.บางเมืองใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล 420/504 หมู่ 5 ต.เทพารักษ์ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพาคาร จ.อุบลราชธานี
พ.ศ. 2530	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (วิทยาลัยครูสวนดุสิต)
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการมัธยมศึกษา การสอนภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร